UNIVERZITET U SARAJEVU - FILOZOFSKI FAKULTET
Vijeće Fakulteta
Broj: 02-01/338
Sarajevo, 28. 9. 2021. godine

Na osnovu člana 58., 61. i 135. Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 33/17., 35/20. i 40/20.), člana 104. Statuta Univerziteta u Sarajevu, broj: 01-1093-3-1/18 od 28. 11. 2018. godine, mišljenja sekretara Fakulteta, broj: 03-02/634 od 23. 9. 2021. godine, Vijeće Fakulteta na 48. elektronskoj sjednici održanoj 28. 9. 2021. godine, *donijelo je*

O D L U K U

I

Usvajaju se, jednoglasno i bez primjedbi, **SILABUSI ZA ZIMSKI SEMESTAR STUDIJSKE 2021/2022. GODINE** UNIVERZITETA U SARAJEVU - **FILOZOFSKOG FAKULTETA.**

II

SILABUSI ZA ZIMSKI SEMESTAR STUDIJSKE 2021/2022. GODINE iz stava I. ove odluke sastavni su dio ove odluke.

Obrazloženje

Silabusi za zimski semestar studijske 2021/2022. godine sačinjeni su u skladu sa Planom realizacije nastave za studijsku 2021/2022. godinu i usvojenim izmjenama i dopunama (korekcijama), važećim nastavnim planovima i programima i u skladu sa članom 58. i 61. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo" broj: 33/17., 35/20. i 40/20.).

DEKAN FAKULTETA

Prof. dr. Muhamed Dželilović

DOSTAVITI:
1. Uz silabuse
2. Dekanu Fakulteta
3. Prodekanima Fakulteta x3
4. Sekretaru Fakulteta
5. Uz zapisnik
6. Arhiva

UNIVERZITET U SARAJEVU - FILOZOFSKI FAKULTET
Broj: 03-02/634
Sarajevo, 23. 9. 2021. godine.

VIJEĆU FAKULTETA
OVDJE

Na osnovu člana 126. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 33/17.), člana 123. stav (1) Statuta Univerziteta u Sarajevu, broj: 01-1093-3-1/18 od 28. 11. 2018. godine i Instrukcije generalnog sekretara Univerziteta u Sarajevu o obaveznom sadržaju stručnog mišljenja sekretara OJ, broj: 0105-684/18 od 5. 2. 2018. godine, sekretar Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu daje sljedeće

MIŠLJENJE
za 48. e-sjednicu Vijeća Fakulteta zakazanu za 28. 9. 2021. godine

TAČKA: SILABUSI ZA ZIMSKI SEMESTAR STUDIJSKE 2021/2022. GODINE

Obrazloženje

Silabusi za zimski semestar studijske 2021/2022. godine sačinjeni su u skladu sa Planom realizacije nastave za studijsku 2021/2022. godinu, korekcijama istog, važećim nastavnim planovima i programima i u skladu sa članom 58. i 61. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 33/17.).

Sastavni dio mišljenja je Prijedlog odluke po navedenoj tački.

AKT SAČINILI
SLUŽBA ZA NASTAVU

Taida Suljkić, viši stručni saradnik

Selma Žerić, viši stručni saradnik

Haris Krajina, viši stručni saradnik

Alma Ahmetspahić, šef Službe za nastavu

ŠEF STUDENTSKE SLUŽBE

SEKRETAR FAKULTETA
Azra Kreso, dipl. iur.

ODOBRILI
PRODEKAN ZA NASTAVU I STUDENTSKA PITANJA FAKULTETA

Prof. dr. Jadranka Kolenović-Đapo

PRODEKAN ZA FINANSIJSKO-ORGANIZACIJSKE POSLOVE FAKULTETA

PRODEKAN ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD, MEĐUNARODNU AKADEMSKU SARADNJU I IZDAVAŠTVO FAKULTETA

Prof. dr. Amir Duranović

DOSTAVITI
1. Vijeću Fakulteta
2. Arhiva

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
SARAJEVO
Broj: 02-26-HUM/23
Datum: 20-9 21 god.

Vijeće Fakulteta
20.09.2021.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA HISTORIJU, KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI
Sarajevo, 15. 9. 2021. godine

VIJEĆU FAKULTETA

PREDMET: *Silabusi za zimski semestar studijske 2021/2022. godine*

Poštovani,

Obavještavamo Vas da su nastavnici Odsjeka za historiju, Katedre za historiju umjetnosti dostavili sve silabuse za zimski semestar studijske 2021/2022. godine predviđene važećim nastavnim planovima i programima i Planom nastave za studijsku 2021/2022. godinu.

Srdačno,

Rukovodilac Katedre za historiju umjetnosti

H___D

doc. dr. Haris Dervišević

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
SARAJEVO
Broj: 02-06-4HUM/21
Datum: 20-9-2021 god

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	OSNOVE LIKOVNIH UMJETNOSTI, FIL HUM 130				
Šifra/kod	HUM 130	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Prvi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 E-mail:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznati se sa osnovnim pojmovima i problemima likovnih umjetnosti, s posebnim akcentom na likovne elemente i teorije likovnih umjetnosti, koji će se kasnije, u toku nastave, pretpostavljati ili, pak, sveobuhvatnije elaborirati u drugim vezama, ili drugim predmetnim i programskim cjelinama, posebno onim koje se odnose na historiju i teoriju umjetnosti.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Usvajanje osnovnih znanja i metoda za opis, analizu i interpretaciju umjetničkih djela slikarstva, skulpture i savremenih medija iz svih razdoblja. Usvajanje temeljne stručne terminologije.				
Ishodi učenja	Omogućava se studentima da kroz osnovne elemente likovne umjetnosti analiziraju artefekte, te da prepoznaju razvitak vizuelne percepcije kroz historiju umjetnosti.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodno predavanje : likovne umjetnosti – pojam, predmet i pristup predmetu. Teorija i historija
2.	Likovne umjetnosti u kontekstu umjetnosti uopšte: opšte i posebne teorije umjetnosti. Komparativni prilaz.
3.	Struktura slike u odnosu centra i perefirije, statike i dinamike, dubine i plohe.
4.	Analiza slika: Giotto - Joakim među pastirima, Bonaventura Berlinghieri – Sveti Franjo, Simone Martini – Blagovjesti, Piero della Francesca – Uskrsnuće. (Primjeri iz knjige Lionella Venturia: Od Giotta do Chagala)
5.	Efekat svjetlosti u slikama Tiziana, El Greca, Caravaggia, Rembrandta
6.	Odnos prozirnih i neprozirnih elemenata – igra između dvodimenzionalnosti i trodimenzionalnosti – u pojavi apstraktne umjetnosti
7.	Rezime
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Koja su određenja semantičke perspektive – perspektiva značenja- i vertikalne perspektive (Iz knjige Radovana Ivančevića - Perspektive)
10.	Odnos između obrnute i geometrijeske perspektive (R. Ivančević-Perspektive)
11.	Atmosferska i koloristička perspektiva (R. Ivančević – Perspektive)
12.	Sociološki pristup likovnim činjenicama. Likovne činjenice kao *fait sociale.*
13.	Psihološki pristup likovnim činjenicama. *Gelstalt* psihologija
14.	Ravnoteža – Dinamika – Oblik - Forma - u psihologiji stvaralačkog gledanja Rudolfa Arnheima
15.	Likovna kritika i analitička kritika

16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari, vježbe, interaktivna nastava, grupna diskusija
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	20	20%
2.	Prva polusemestralna pismena provjera znanja	30	30%
3.	Završni ispit (30% pismeno i 20% usmeno)	50	50%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi. Kritično iščitavanje teorijskih tekstova i interaktivnost na nastavi.
- Usmena i pismena provjera znanja.

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna*1. Ivančević, Radovan (1997) Likovni govor. Zagreb, Profil. 2. Venturi, Lionello (1957) Od Giotta do Chagalla. Zagreb, Mladost. 3. Arnhajm, Rudolf (1987) Umetnost i vizuelno opažanje. Beograd, Univerzitet umjetnosti u Beogradu. 4. Arnhajm, Rudolf (1985) Vizuelno mišljenje. Beograd, Univerzitet umjetnosti u Beogradu. 5. Ivančević, Radovan (1996) Perspektive. Zagreb, Školska knjiga Literatura za vježbe: 1. Vasić, Pavle (1982) Uvod u likovne umjetnosti. Beograd, Univerzitet u Beogradu. 2. Mišević, Radenko (1989) Izbor tekstova za izučavanje predmeta teorija forme. Beograd, Univerzitet umetnosti u Beogradu.

	Dodatna 1. Panofsky, Erwin. (1975) Ikonološke studije. Beograd, Nolit. 2. Gombrich, Ernst. (1984) Umjetnost i iluzija. Beograd, Nolit. 3. Wölfflin, Heinrich (1974) Osnovni pojmovi istorije umjetnosti. Sarajevo, Veselin Masleša. 4. Focillon, Henri (1995) Život oblika. Zagreb, Rako& Rako (ili Beograd, Kultura, 1964.)
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija umjetnosti, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Sociologija kulture i umjetnosti				
Šifra/kod	HUM 440	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	
Ciklus studija	Drugi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 Email:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja _____; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Jedna od tema kursa je na koji način sama umjetnost reaguje na savremene socijalne probleme. S obzirom na to da u savremenom svijetu moderne komunikacije, obilježenom modom i ubjedljivošću virtuelne slike, o kojoj govori Paul Virilio, umjetnost ne imitira život, već više život simulira umjetnost (J. Baudrillard), onda se postavlja pitanje na koji način umjetnost proizvodi socijalnu realnost? I kako kroz umjetničku imaginaciju da prepoznamo nevidljive mehanizme stvarnosti? Kolegij se bavi i konceptom Deleuzeovog nomadskog stvaralačkog subjekta i njegove veze sa 'smrči autora', o kojem govori Foucault, kao i pitanjem tijela (u totalitarnoj estetici, u strukturama biomoci – Michelle Foucault i Giorgio Agamben; o tijelu u kome je izbrisana granica između javnog i privatnog). Na kursu de se otvoriti pitanja o decentraliziranom subjektu; o problemu granice u okviru globalizacijske modi; o razlici između civilizacije i kulture; o etnocentričnom odnosu između 'nas i njih'; o odnosu moderne i postmoderne.				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je predmeta da se uspostavi interdisciplinarni, kontekstualni pristip modernim sociološkim i umjetničkim problemima.
Ishodi učenja	Proučavajući tradicionalnu i modernu zajednicu, zatvoreno i otvoreno društvo, student će biti sposobni da promišljaju na koji način socijalni antagonizmi, konflikti određuju strukturu i značenje umjetničkog djela.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Šta je ideja kulture? (Terry Eagleton)
2.	Na koji način simbolička moć Pierra Bourdiea konstituiše «pravila umjetnosti»?
3.	Da li različite kulture formiraju različite koncepcije o moralnim i estetskim shvatanjima svijeta? Da li je moguće univerzalno pravilo o razumjevanju kultura? (Clifford Geertz)
4.	Analiza Foucaultovog pojma «biomoć».
5.	Problem anonimnog nomadskog subjekta kod Gillesa Delezeua.
6.	Odnos simulacije i zbilje: Jean Baudrillard.
7.	Homo sacer: politički položaj modernog čovjeka nad kojim je moguć svaki eksperiment.
8.	Provjera znanja studenata
9.	Odnos globalizacije i lokalne kulture u razumjevanju umjetničkog djela.
10.	Revolucionarni elementi u avangardnoj umjetnosti.

11.	Nesvjesna moć simbola.
12.	Postkolonijalna teorija, problem "drugog".
13.	Odnos relativizma i posmodernizma.
14.	Da li je moguće poslije pada Berlinskog zida govoriti o sukobu klasa?
15.	Diskusija
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari, vježbe, interaktivna nastava
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	20	20%
2.	Seminarski rad	20	20%
3.	Polusemestralni ispit	20	20%
4.	Završni ispit	40	40%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
- Seminarski rad
- Usmena i pismena provjera znanja

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Agamben, Giorgio (2006) Homo sacer. Zagreb, Multimedijalni institut. 2. Baudrillard, Jean (2001) Simulacija i zbilja. Zagreb, Naklada Jesenski i Turk. 3. Bourdieu, Pierre (2003) Pravila umjetnosti. Novi Sad, Svetovi. 4. Eagleton, Terry (2002) Ideja kulture. Zagreb, Naklada Jesenski i Turk. 5. Foucault, Michel (2002) Nadzirati i kažnjavati. Novi Sad, Izdavačka knjižarnica. 6. Geertz, Clifford (1998) Tumačenje kultura. Beograd, XX vek. 7. Deleuze, Gilles & Guatta, Felix (1991) Anti-edip. Novi Sad, Izdavačka knjižarnica.
	Dodatna 1. Argan, Giulio Carlo (1982) Studije o modernoj umjetnosti. Beograd, Nolit. 2. Dorfles, Gillo (1991) Pohvala disharmoniji. Novi Sad, Svetovi. 3. Francastel, Pierre (1974) Studije iz sociologije umjetnosti. Beograd, Nolit

Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za Historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Savremene teorije umjetnosti i interpretacija umjetničkog djela				
Šifra/kod	HUM 541	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Drugi ciklus	Semestar	Zimski	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 141 E-mail:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Prvi dio kursa posveden je različitoj interpretaciji slike kod Haideggera, Shapiroa i Derride, naime: šta je istina u slici Vincenta van Gogha 'Stare cipele sa pertlama' i kako su je ovi autori interpretirali. U okviru kursa postavila bi se i neka pitanje o samoj percepciji, naime, da li je 'naša' percepcija konstrukt kulturoloških praksi? I da li je govor o univerzalnoj formi percepcije, koja je prisutna u 'ljudskoj prirodi', samo invencija zapadnoevropskog etnocentrizma, ili je ona univerzalna mogudnost koja se realizira na različite načine u različitim kulturološkim kontekstima? Na kursu de se postaviti pitanje na koji je način sam diskurs o prevazilaženje okvira slike i gubljenju centra u slici povezan s diskursom o decentraliziranom „ja", s diskursom prevazilaženja subjekta, te kakav je odnos između slike i riječi.					
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata sa savremenom teorijom umjetnosti, koja već sadrži predznanje iz psihoanalize, društvenih nauka i estetike.				

Ishodi učenja	Omogućiti studentima da slobodno i kreativno upotrebljavaju naučenu termilogiju iz teorije umjetnosti, te da kroz kritični odnos promišljaju smisao i značaj umjetnosti u savremenom dobu.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodno predavanje
2.	*Izvor umjetničkog djela*, M. Heidegger (1. dio)
3.	*Izvor umjetničkog djela*, M. Heidegger (2. dio)
4.	*Građenje, stanovanje, mišljenje*, M. Heidegger
5.	*Pjesnički stanuje čovjek*, M. Heidegger
6.	*Istina u slikarstvu*, J. Derrida
7.	*Oko i duh*, Maurice Merleau-Ponty
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	*The Stil Life as Personal Object : A note on Heidegger and Van Gogh*, Meyer Schapiro
10.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Uvod u načelo hermeneutičke interpretacije*, Sonja Briski – Uzelac
11.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Umjetnost slike i umjetnost riječi*, Hans Georg Gadamer
12.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *O hermeneutici slike*, Gottfried Boehm

	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Što znači: interpretacija?*, Gottfried Boehm
13.	Slika i riječ (zbirka tekstova), *Slika - tekst: problemski odnosi*, Oskar Bätschmann Slika i riječ (zbirka tekstova), *Upute za interpretaciju: povijesnoumjetnička hermeneutika*, Oskar Bätschmann
14.	*Preobražaj svakidašnjeg*, Arthur Danto
15.	Diskusija
16.	ZAVRŠNI ISPIT
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavo	20	20%
2.	Seminarski rad	20	20%
3.	Polusemestralni ispit	20	20%
4.	Završni ispit	40	40%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
- Seminarski rad
- Pismena i usmena provjera znanja

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Derrida, Jacques (1988) Istina u slikarstvu. Sarajevo, Svjetlost. 2. Heidegger, Martin (1959) Izvor umjetničkog djela. Zagreb, Mladost. 3. Slika i riječ (priredila Sonja Briski Uzelac) (2005.) Zagreb, Institut za povijest umjetnosti, 4. The Art of Art History (edited by Donald Preziosi) (1998) Oxford – New York, Oxford University Press 5. Izabrani eseji od Rosalind E. Krauss, Hal Foster, Benjamin Buchloh, Craiga Owensa... 6. Merleau-Ponty, Maurice (1968) Oko I duh. Beograd, Zodijak

	Dodatna 1. Kritički termini istorije umetnosti (priredili: R. Nelson i R. Shift) (2004.) Novi Sad, Svetovi. 2. Plastički znak (priredili: N. Miševid i M. Zinaid) (1981) Rijeka, Izdavački centar Rijeka. 3. Umjetničko djelo kao društvena činjenica (priredila Ljiljana Kolešnik) (2005) Zagreb, Institut za povijest umjetnosti. 4. Grojs, Boris (2011) Umjetnost utopije Beograd, Plavi krug. 5. Buck-Morrs, Susan (2005) Svet snova i katastrofa. Beograd, Circulus 6. Deleuze, Gilles (2003) Francis Bacon: the Logic of Sensation. London, Continuum. 7. Nochlin, Linda (1971) Realism. London, Penguin Books
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	UVOD U FILMOLOGIJU				
Šifra/kod	FIL HUM 450	Status (obavezni ili izborni)	izborni	ECTS	
Ciklus studija	Drugi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr Senadin Musabegović			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 E-mail:senadinm@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar_____; vježbe_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Za vrijeme kursa postavljala bi se pitanja o vezi filmske umjetnosti sa drugim umjetnostima: kakve su razlike i sličnosti između književnosti, likovne umjetnosti i filmske umjetnosti. Analiziralo bi se značenje vremena i prostora unutar filmskog jezika: montaže i dubinskoga kadra, te na koji način funkcioniraju kategorije Gillesa Deleuzea: slika – vrijeme, slika – prostor. Obrađivale bi se tematske cjeline, kao naprimjer: odnos filmske slike i grada; naime, grad, kao urbani fragmentarni prostor, već po svom dinamičnom načinu života, sadrži elemente filmske montaže. Dakle, savremeni čovjek, radi sistematiziranja gradske haotičnosti, nesvjesno koristi filmsku montažu u svojoj percepciji. A fotografska i filmska slika, osim što su mutirale sam način gledanja i opažanja vremena i prostora kod savremenog čovjeka, stvorile su i novi odnos spram ljudskog tijela. Naime, filmska i fotografska kamera mogu funkcionisati kao nastavak tijela, kao tijelo samo, ili kao Deleuzeovo „tijelo bez organa", koje je u stalnom „nastajanju".				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s razvojem filmske umjetnosti, s različitim filmskim žanrovima, kao i s razvojem filmske tehnike. Unutar kursa predviđene su i projekcije i analize filmova
Ishodi učenja	Studenti će se upoznati sa osnovama istorije filma, te će usvojiti određenu terminologiju iz teorije filma.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Montaža atrakcije: Sergei Eisenstein
2.	Kadar i tačka gledanja: Čovjek sa filmskom kamerom Dziga Vertov
3.	Dubinski i površinski kadar: Građanin Kejn: Orson Welles
4.	Teatar i film: Analiza filma Jeana Renoira: Velika iluzija
5.	Film i druge umjetnosti
6.	Slike-pokret: Gilles Deleuze
7.	Slike-vrijeme: Gilles Deleuze
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Semiologija filma: Christian Metz
10.	Odnos naratora, lika i gledaoca u filmu
11.	Analiza slike i zvuka

12.	Avangarda i film: Luis Buñuel
13.	Italijanski neorealizam
14.	Analiza filma Michelangela Antonionia: Aventura
15.	Diskusija
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari, vježbe, internaktivna nastava, grupna diskusija, projekcije filmova
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi 20%	20	20%
2.	Seminarski rad 20%	20	20%
3.	Polusemestralni ispit 20%	20	20%
4.	Završni ispit 40%	40	40%
	Ukupno: _____bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
- Prezentacija
- Seminarski rad (5-10 stranica)
- Usmena provjera znanja

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Ajzenštajn, Sergej (1979) Montaža atrakcije. Beograd, Nolit. 2. Bazin, Andre (1966) Šta je film. Beograd, Institut za film. 3. Deleuze, Gilles (2000) Slike-pokret. Novi Sad, Književna zajednica Zorana Stojanovića. 4. Film Theory and Criticism (1999) (priredili: Leo Braudy and Marshall Cohen). Oxford, Oxford University Press. 5. Omon, Žak, Mišel Mari (Jacques Aumont, Michel Marie) (2007) Analiza filmova. Beograd, Clio. 6. Stojanović, Duško, Nevena Daković (2001–2002). Leksikon filmskih teoretičara. Beograd.

	Dodatna 1. Michelson, Annette (2003) Filozofska igračka. Beograd, B92. 2. Musabegović, Sadudin (2007) Film kao vremenski oblik. Sarajevo, Armis print. 3. Žižek, Slavoj (2008) Pervertitov vodič kroz film Zagreb, Trvđa 4. Lotman, Juri (1976) Semiotika filma.Beograd, Institut za film Beograd. 5. Morin, Edgar (1967) Film ili čovjek iz mašte. Beograd, Institut za film Beograd. 6. Kracaurer, Seigfrid (1971) Priroda filma I,II. Beograd, Institut za film Beograd. 7. Aristarco, Guido (1974) Istorija filmskih teorija.Beograd, Univerzitet umetnosti u Beogradu. 8. Bordwell, David (2005) O povijesti filmskog stila Zagreb, Hrvatski filmski savez.
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
02-06-HUM/128
20-9

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	UMJETNOST 19.STOLJEĆA				
Šifra/kod	FIL HUM 310	Status (obavezni ili izborni)		ECTS	
Ciklus studija	PRVI (1)	Semestar	PETI (V)	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	BOSANSKI				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr.sci. AIDA ABADŽIĆ HODŽIĆ, red. prof.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail:aida.abadzic-hodzic@ff.unsa.ba Telefon:033/253-250	Termin konsultacija	Ponedjeljak: 17-20h Utorak: 15-16h Srijeda: 15-16h	
Suradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___2___; seminar__1_____; vježbe___1____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Historijski, politički i kulturni kontekst «dugog 19. stoljeća». Slikarstvo i skulptura 19.st.: od neoklasicizma do najave moderniteta. Transformacija grada i urbanizam 19. stoljeća. Nove tehnike i umjetnost. Velike svjetske izložbe. Kultura Evrope i njeni izvori – međukulturalni utjecaji i teorije interpretacije				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Potaknuti studente na razumijevanje dinamike i kompleksnosti umjetnosti 19.stoljeća: odsustvo jednog, dominantnog stilskog pravca. Analiza umjetnosti 19.stoljeća u korelaciji sa društveno-političkim prilikama i veze sa temama iz književnosti predmetnog razdoblja. Kritička interpretacija umj.djela i referentnih tekstova.				
Ishodi učenja	Sposobnost samostalne analize i kritičkog konsultiranja izvora.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Nastavna jedinka Uvodno predavanje, literatura, nastavni sadržaji, temeljni pojmovi
2.	Likovna kritika i teorija 19. stoljeća (odabrani kritički tekstovi) Neoklasicizam u slikarstvu i skulpturi – analize odabranih primjera
3.	Neoklasicizam: razumijevanje i tematizacija klasičnog u umjetnosti 19. stoljeća – arhitektura, urbanizam
4.	Romantizam u umjetnosti 19. stoljeća – izvori, utjecaji Slikarstvo romantizma u Francuskoj
5.	Goya. Koncept umjetnika u vrijeme romantizma. Romantizam i modernitet
6.	Romantizam u njemačkoj umjetnosti.
7.	Englesko pejzažno slikarstvo romantizma.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Realizam u likovnim umjetnostima- primjeri, analize
10.	Fotografija u umjetnosti 19.stoljeća
11.	Grad i urbanizam u 19.stoljeću
12.	Impresionizam u slikarstvu i skulpturi – analiza odabranih primjera
13.	Postimpresionizam –analiza odabranih primjera
14.	Simbolizam i secesija/Art Nouveau: slikarstvo, dizajn, arhitektura
15.	Skulptura 19. stoljeća – od akademizma do secesije- 1 dio
16.	19. stoljeće – od akademizma do secesije: odabrani primjeri i diskusija
17.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)

18.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja. Analiza odabranih radova i kritičkih tekstova. Posjete zbirkama i arhivima. Samostalni rad studenata.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	aktivnost na nastavi i samostalan rad (kraća izlaganja)	30	
2.	1. pismena provjera znanja	30	
3.	Završni ispit	40	
Ukupno:		100 b.	100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

Napomena:

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	

	Obavezna • Petra ten-Doesschate Chu (2003), *Nineteenth Century European Art,* Harry N.Abrams, NY. • R. Rosenblum, H.W.Janson (2005), *19th Century Art*, Pearson Prentice Hall, NY. • Eisenman, Stephen F. (2002) *Nineteenth Century Art: A Critical History,* Thames & Hudson, London. • Robin Middleton, David Watkin (2003), *Architecture of the 19th Century,* Electa architecture, Milano. • Schorske, Karl (1981) *Fin-de-siècle, Vienna: politics and culture,* Vintage Books edt., NY.
	Dodatna • *From the Classicist to the Impressionists. Art and Architecture in the 19th Century* (1966), selected and edited by Elizabeth Gilmore Holt, Yale University Press, New Heaven and London. • Albert Boime (1986), *The Academy and French Painting in the 19th Century,* Yale University Press, New Haven. • Timothy Clarck (1984), *The Painting of Modern Life: Paris in the Art of Manet and his followers,* Princeton University Press, Princeton. • Pevsner, Nikolaus. (1990) *Pioniri modernog oblikovanja,* GZH, Zagreb. • John Rewald (1956), *Postimpressionism: from Van Gogh to Gauguin.* MoMA, NY.
Napomene	Izbor iz literature temeljen je primarno na fundusu biblioteke FF UNSA, a monografije umjetnika i izložbeni katalozi dostupni su u biblioteci ALU UNSA.

Odgovorni nastavnik: Prof dr Aida ABADŽIĆ HODŽIĆ

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SILABUS

Odsjek	HISTORIJA - KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	*IZVORI MODERNE UMJETNOSTI*				
Šifra/kod	FIL HUM 410	Status (obavezni ili izborni)	obavezni (nastavnički)/ izborni (naučni)	ECTS	5
Ciklus studija	II (drugi), MA	Semestar	VII	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	AIDA ABADŽIĆ HODŽIĆ, red.prof.			
	Kontakt podaci	Kabinet:131 E-mail:aida.abadzic-hodzic@ff.unsa.ba Telefon:033/253-250	Termin konsultacija	Ponedjeljak:17-20h Utorak: 15-16h Srijeda: 15-16h	
Suradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 2 (dva) sata; seminar: 1 (jedan); vježbe: 1 (jedan)				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Izlaganje promjena u umjetnosti od kraja 18. st. koje su najavile kulturu moderniteta. Analiza pojmova moderna umjetnost vs umjetnost moderne; modernizam, modernitet, modernost, avangarda. Izvori moderni umjetnosti, arhitekture i dizajna. *Klasično* i *primitivno* kao izvori moderne umjetnosti. Interpretacija odabranih djela i autora. Evropski modernizam i vanevropske kulture Tema grada u kulturi moderniteta.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj ovoga kolegija jeste osposobiti studente da razumiju pojavu i dinamiku moderne umjetnosti u njenom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu i da teorijske spoznaje mogu primijeniti u analizi i interpretaciji likovnih djela.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvodno predavanje, literatura, nastavni sadržaji, temeljni pojmovi
2.	Definicija pojmova: moderno, modernost, modernizam, modernitet, moderna umjetnost. Avangarda – kao radikalna manifestacija modernizma.
3.	Primitivno i moderna umjetnost
4.	Picasso: «Gospođice iz Avignona»
5.	Klasično i moderna umjetnost Rodin, Arno Brecker, W. Lehmbruch: modaliteti razumijevanja klasičnih uzora
6.	Whistler vs. Ruskin: historija razdora umjetnosti i kritike
7.	Rad na kritičkim tekstovima i kraća izlaganja
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata *Napomena*: pismeni ispit je na kraju semestra. U ovoj sedmici je planirana posjeta zbirkama ili samostalni rad studenata.
9.	Manet, Baudelaire i modernizam Parisa
10.	Tema grada i urbanizam u modernoj umjetnosti Primjeri Beča i Parisa
12.	• «Veliki majstori promatranja»: od Cézannea do Matissea • evropski modernizam i utjecaj vanevropskih kultura
13. 14.	Od «Arts&Crafts-a» do Bauhausa: izvori modernog dizajna Nove tehnike, materijali i koncepti: izvori moderne arhitekture
15. 16.	Ivan Meštrović: odnos tradicije i moderniteta? Južnoslavenska mitologija. Ex-jugoslavenski studenti na evropskim akademijama na prijelazu 19./20. stoljeća – izvori moderniteta?
17. 18.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave) Završni ispit

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Završni ispit (integralni)	50	50
2.	Prisutnost i aktivnost na nastavi (kratko predstavljanje odabranih djela)	20	20
3.	Samostalan istraživački rad	30	30
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Predavanja.
- Zajedničko čitanje i interpretacija odabranih tekstova.
- Samostalan istraživački rad studenata: seminarski radovi i izlaganja
- Posjete izložbama i zbirkama.

Napomena:

Skala ocjenjivanja

Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura

Obavezna:

1. Hodžić, Aida Abadžić (2008) *Stilska i normativna de-komponiranja*, Sarajevo, Tugra. (samo str. 15-67.)
2. Pintarić, Vera Horvat (2001) *Svjedok u slici – nove figure za nove stvarnosti u eri moderne*. Zagreb, Matica hrvatska.
3. G.C.Argan (2004), *Moderna umetnost 1770-1970-2000* (prvi svezak!), Clio, Beograd.
4. Pintarić, Vera Horvat (2009) , *Tradicija i moderna*. MH, Zagreb
5. Žmegač, Viktor (2006), *Od Bacha do Bauhausa: povijest njemačke kulture*, Zagreb: Matica hrvatska
6. Mumford, Luis (2006) *Grad u istoriji: njegov postanak, njegovo menjanje, njegovi izgledi*, Novi Beograd: Book & Marso. (samo poglavlja 15, 16, 17 18.)
7. Pevsner, Nikolaus (1972), *Izvori moderne arhitekture i dizajna*, Beograd

	Dodatna: 1. Y Gasset, Jose Ortega (2003) *Pobuna masa*. Zagreb, Golden marketing. 2. Grupa autora (2004) *Kritički termini istorije umetnosti*. Novi Sad, Svetovi. (odabrana poglavlja: avangarda, modernizam, primitivno, ritual, lijepo, ružno, stil) 3. Kler, Žan (Clair, Jean) (2006.) *Odgovornost umetnika- avangarde između terora i razuma*. Čačak, Gradac. 4. Lynton, Norbert (1989) *The Story of Modern Art*. Oxford, Phaidon. (samo str. 7-55) 5. Argan, G.C. (1982), *Studije o modernoj umetnosti*, Beograd: Nolit 6. Rhodes, Colin (1994) *Primitivism and modern art*. Thames and Hudson. 7. Kraševac, Irena (2002), *Ivan Meštrović i secesija: Beč, Munchen, Prag: 1900-1910*, Zagreb:IPU, Fondacija Ivana Meštrovića
Napomene	Izbor iz literature temeljen je primarno na naslovima dostupnim u katalogu biblioteke Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Literatura iz predmetne oblasti može se naći i u biblioteci Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu te u biblioteci Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu. Pojedini naslovi dostupni su i u biblioteci Umjetničke galerije BiH u Sarajevu.

Potpis odgovornog nastavnika:
Aida ABADŽIĆ HODŽIĆ

H ___ D

Staviti logo Fakulteta

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
SARAJEVO
Broj: 02-06-12444/20
Datum: 20 - 9 - 20 god.

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	UMJETNOST NAKON 1900				
Šifra/kod	FIL HUM 311	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Prvi ciklus	Semestar	zimski	Ak. godina	2020/2021
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Asja Mandić			
	Kontakt podaci	Kabinet:141 E-mail:asjamandic@hotmail.com Telefon:253 163	Termin konsultacija	Ponedjeljak 14-17 Petak 10-12 i 15-16	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:			
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ___3___; seminar__1_____; vježbe__1_____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij daje historiografski pregled moderne i savremene umjetnosti. Pregled započinje objašnjenjem polazišta moderne umjetnosti s kraja 19. stoljeća (impresionizam, postimpresionizam, secesija/Art Nouveau, simbolizam) da bi se mogli razumjeti umjetnički pristupi koji počinju napuštati mimetički način vizuelnog prikazivanja (fovizam, kubizam, ekspresionizam), što je kulminiralo u pojavi apstraktne umjetnosti. Posebna pažnja biće posvećena historijskim avangardama (futurizam, dadaizam, konstruktivizam, Bauhaus, De Stijl, nadrealizam), a tokom prvog dijela semestra osvrnućemo se i na izvore i razvoj moderne arhitekture. Prvi dio kolegija završava se pričom o povratku realizmu tokom tridesetih godina i o umjetnosti unutar totalitarnih režima (fašizam, komunizam). Drugi dio predmeta bavi se prikazom umjetničke produkcije nakon Drugog svjetskog rata, dominacijom apstraktne umjetnosti u kontekstu Hladnoga rata, kao i pokušajem zapadnoevropskih i američkih neoavangardi da vrate umjetnost u životnu praksu, tj. uspostave kritički odnos prema poslijeratnom društvu (posebno "društvu spektakla") i institucijama umjetnosti. U kontekstu savremene umjetnosti, studenti će se upoznati s novim medijima (performans, video, instalacija) kao i pojavom i karakteristikama postmoderne arhitekture i umjetnosti. Studentima se daje pregled moderne i savremene likovne produkcije s naglaskom na one oblike umjetničke prakse koji izrastaju iz kompleksnih savremenih teorijskih analiza.					

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj predmeta je pružiti studetima uvid u osnovna formalna i teorijska polazišta umjetničkih pravaca od kraja 19. do kraja 20. stoljeća s uvidom u umjetnička kretanja u 21. stoljeću. Drugi cilj je upoznati studente sa savremenim modelima teorije i kritike likovnih umjetnosti.
Ishodi učenja	Od studenata se očekuje da će biti u stanju: prepoznati pravce 20. stoljeća, kao i pojedinačne autore i značajnija umjetnička djela; koristiti novu terminologiju; napraviti komparativnu analizu između likovnih ostvarenja; posmatrati individualna umjetnička djela u odnosu na određeni društveno-politički kontekst.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Modernost i modernizam: teorijska promišljanja
2.	Izvori moderne umjetnosti: pogled na 1880-te i 1890-te
3.	"Divlje zvijeri" i njemački ekspresionizam
4.	Od kubizma i futurizma do pojave apstraktne umjetnosti
5.	Apstrakcija i dizajn: utopijske vizije
6.	Destruktivne historijske avangarde
7.	Nadrealizam: revolt i reakcija
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Umjetnost i propaganda totalitarnih režima
10.	Apstraktni ekspresionizam u kontekstu Hladnoga rata
11.	Neoavangardne prakse: neodada, pop art, novi realizam
12.	Od minimalizma do skulpture u proširenom polju
13.	Dematerijalizacija umjetnosti: fluksus, konceptualna umjetnost, situacionistička

	internacionala, *Arte povera*
14.	Tijelo kao materijal i medij u umjetnosti *Happening,* performans, radikalni *body art*
15.	Povratak slike Postmoderna i uticaji globalizacije na umjetničke prakse s početka 21. stoljeća
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminar, vježbe Aktivno sudjelovanje studenata u analizi umjetničkih djela Kritičko čitanje teorijskih tekstova, umjetničkih manifesta i izjava umjetnika u odnosu na likovno stvaralaštvo, kao i na društveno-politički i kulturni kontekst
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10%
2.	Esej	10	10%
3.	Prezentacija	10	10%
4.	Analiza teorijskih tekstova	10	10%
5.	Polusemestralna provjera znanja	30	30%
6.	Završni ispit	30	30%
	Ukupno: ___100___bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Pismena provjera znanja (test) za polusemestralnu provjeru znanja i završni ispit
- Prezentacija (15 minuta) na zadatu temu
- Esej (5-6 stranica)
- Aktivnost na nastavi
- Analiza i razumijevanje teorijskih tekstova kroz interaktivni pristup i diskusiju

Napomena:

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Hunter S., Jacobus J. i Wheeler D. (2006) Modern Art: Painting, Sculpture, Architecture. Prentice Hall. 2. Hopkins, David (2000) After Modern Art 1945-2000. Oxford, New York: Oxford University Press. 3. Harrison, C., Wood P. Art in Theory 1990-2000: An Anthology of Changing Ideas. Oxford: Blackwell. 4. Zbirka teorijskih tekstova
	Dodatna 1. Serija Movements in Modern Art. London: Tate Publishing 2. Brettell, Richard (1999) Modern Art 1851-1929. Oxford University Press. 3. Bois, Y.A., Buchloch, B., Krauss, R., Foster H. (2004) Art Since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism. London: Themes and Hudson.
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente, kao i materijale (powerpoint prezentacije) za pripremu ispita

Staviti logo Fakulteta

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

<table>
<tr><td>Odsjek</td><td colspan="5">Odsjek za historiju, Katedra za historiju umjetnosti</td></tr>
<tr><td>Naziv kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Postobjektna umjetnost od 1960. do danas</td></tr>
<tr><td>Šifra/kod</td><td>FIL HUM 510</td><td>Status (obavezni ili izborni)</td><td>obavezni/izborni</td><td>ECTS</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Ciklus studija</td><td>Prvi ciklus</td><td>Semestar</td><td>zimski</td><td>Ak. godina</td><td>2021/2022</td></tr>
<tr><td>Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>Jezik izvođenja nastave</td><td colspan="5">Bosanski</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Nastavnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4">Asja Mandić</td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet:141
E-mail:asjamandic@hotmail.com
Telefon:253 163</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2">Ponedjeljak 14-17
Srijeda 14-15
Petak 15-16</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Saradnik</td><td>Ime i prezime</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>Kontakt podaci</td><td>Kabinet
E-mail:
Telefon:</td><td>Termin konsultacija</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Sedmični broj kontakt sati</td><td colspan="5">predavanja ___2___; seminar__1_____; vježbe__1_____</td></tr>
<tr><td>Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Nastavni predmet Postobjektna umjetnost od 1960. do danas bavi se pojavom „novih" medija u savremenoj umjetnosti, koji su redefinirali status i ulogu umjetničkog objekta, umjetnika i posmatrača, odnosno sljedećim pitanjima: na koji je način društveno-politički i tehnički razvoj uticao na promjenu umjetničke prakse od 1960-ih do danas, kao i na redefinicije „medija"; kako otvorene i heterogene umjetničke tendencije proizvode „novog" posmatrača; kako se takva umjetnost pozicionira u odnosu na širi kontekst politike i masovnih medija; na koji način globalizacija utiče na politiku produkcije, postavke, „konzumacije" umjetnosti... Kolegij ispituje postobjektnu umjetnost u odnosu na tri šira polja umjetničke prakse: instalaciju, performans, body art i elektronske medije (film, video) u kompleksnom društveno-historijskom i političkom kontekstu.</td></tr>
<tr><td>Cilj kolegija/ nastavnog predmeta</td><td colspan="5">Cilj ovog nastavnog predmeta je upoznavanje studenata s terminom „postobjektna" umjetnost kao i njemu srodnih varijanti, kakve su „dematerijalizacija umjetničkog objekta" (Lucy Lippard) ili „reaktivna umjetnost" (Josepha Kosuth) – da bi se razumjele umjetničke pojave koje su zasnovane na korištenju vanumjetničkih sredstava i materijala, što je iniciralo događaje i situacije u kojima je vremenski i prostorni status umjetničkog djela temeljno transformiran. Kroz predavanja, seminare i vježbe studenti će ovladati „novim" umjetničkim medijima (instalacija, video, performans, elektronski mediji) kao i umjetničkim pravcima i protagonistima – antiform umjetnosti, siromašne</td></tr>
</table>

	umjetnosti, procesualne umjetnosti, *body arta*, performansa, konceptualne umjetnosti, i recentnijim umjetničkim pojavama: relacijske umjetnosti, pitanjima identiteta ili političke uloge umjetnosti u društvu (npr. *community-based art*).
Ishodi učenja	Od studenata se očekuje da usvoje novu terminologiju, da razumiju nove umjetničke pristupe, kao i da se osposobe da mogu kritički promišljati (kroz okvir relevantne teorije) i pisati o „novim" umjetničkim medijima (instalacija,performans, video, elektronski mediji)

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Postobjektna umjetnost: teorijska promišljanja
2.	Moderna skulptura 1960ih i skulptura u „proširenom polju"
3.	*Happening* i ambijentalna umjetnost
4.	Fluxus performans i film
5.	*Land art* i *site-specific* umjetnost
6.	Konceptualna umjetnost: performans, instalacija i video
7.	Body art: feminizam i radikalni pristupi u odnosu na tijelo kao materijal i kao medij
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Video kao kritika masovnih medija
10.	Pitanje indentiteta: performans i video
11.	Institucionalizacija instalacije, globalizacija i *site-specific* umjetnost 1990-ih
12.	Video instalacija, narativni video, *filmic* video
13.	Relacijska estetika i relacijski antagonizam
14.	*Community-based* umjetnost i nova uloga umjetnika (multidisciplinarna praksa)

15.	Performativni spomenik
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminar, vježbe Interaktivna nastava, grupna diskusija
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi 20%	20	20%
2.	Seminarski rad 20%	20	20%
3.	Polusemestralni ispit 20%	20	20%
4.	Završni ispit 40%	40	40%
	Ukupno: ___100___bodova		100%

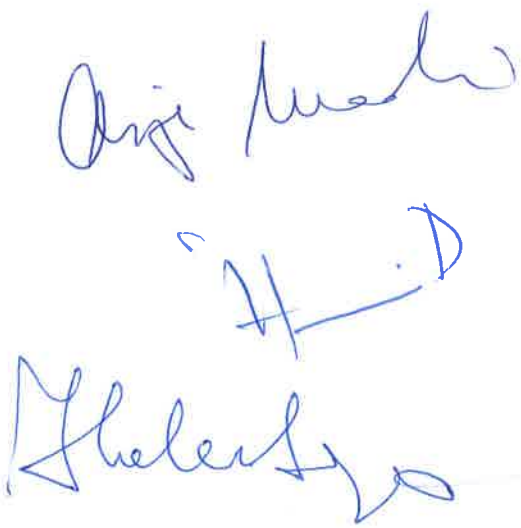
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

- Aktivno sudjelovanje na nastavi
  Kritičko iščitavanje teorijskih tekstova kroz interaktivni pristup i diskusiju
- Prezentacija (10 minuta) teme i metodologije izrade seminarskog rada
- Seminarski rad (12-15 stranica) na temu koju student samostalno bira
- Usmena provjera znanja

Napomena: Aktivno sudjelovanje na nastavi pretpostavlja da studenti dolaze pripremljeni na predavanja i da se uključuju u diskusiju i u analizu teorijskih tekstova

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;

	f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Bishop, Claire (2005) Installation Art: A Critical History. New York: Routlege. 2. Goldberg, RoseLee. (2004) Live Art: Performance Since 1960. New York: Thames and Hudson. 3. Reiss, Julie H. (2001) From Margin to Center: The Spaces of Installation Art. Cambridge, MA & London: 4. The MIT Press. 4. Rush, Michael (2007) Video Art. New York: Thames & Hudson 5. Zbirka tekstova
	Dodatna 1. Bouriaud, Nicolas (1998) Relational Aesthetics. Les Presses du Réel, Dijon. 2. Kwon Minwon (2002) One Place After Another: Site-Specific Art and Locational Identity. Cambridge, MA: The MIT Press. 3. Buskirk, Martha. (2003) The Contingent Object of Contemporary Art. Cambridge, MA: The MIT Press. 4. Kester, Grant (2004) Conversation Pieces: Community and Communication in Modern Art. Berkeley: University of California Press 5. Jovićević, Aleksandra i Vujanović Ana. (2007) Uvod u studije performansa. Beograd: Fabrika Knjiga, 2007.
Napomene	Nastavnik obezbjeđuje svu potrebnu literaturu za studente

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
SARAJEVO
Broj: 02-06-4UM/28
Datum: 20 - 9 21 god.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Islamska umjetnost I				
Šifra/kod	FIL HUM 216	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	III	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar:	vježbe: 2		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet obuhvata širok historijski pregled djela nastalih pod različitim dinastijama na ogromnom geografskom prostoru od doline Inda pa do obala današnje Španije. Predmet počinje uvidom u islamsku umjetnost na njenim počecima u 7. stoljeću na prostoru Araspkog poluotoka, a završava zauzimanjem Bagdada od strane Mongola 1258. godine. Student se upoznaje sa stvaralaštvom Omejada, Abasida, Aglabida, Fatimida, Ejubida, Memluka, Omejada u Španiji, Moravida, Muvehida, Nasrida, Gaznavida, Gurida, Velikih i Anadolskih Seldžuka i Mongola.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta jeste upoznavanje s djelima islamske umjetnosti i arhitekture koja su nastajala od 7. stoljeća pa do prve polovine 13. stoljeća. Predstaviće se različiti vidovi islamske umjetnosti kao što su arhitektura, keramika, kaligrafija, umjetnost tekstila i metala, te umjetnost rukopisa. Predviđen je kratak uvid u historijska zbivanja i društvene okolnosti koje su uticale na razvoj umjetnosti.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku određenih perioda.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod u islamsku umjetnost**
2.	**Šta je to islamska umjetnost?**
3.	**Umjetnost i kultura u islamskom svijetu**
4.	**Osnovni pojmovi islamske umjetnosti i arhitekture**
5.	**Umjetnost Omejada**
6.	**Umjetnost Abasida**
7.	**Umjetnost Aglabida i Fatimida**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Umjetnost Ejubida i Memluka**
10.	**Umjetnost Omejada u Španiji**
11.	**Umjetnost Moravida, Muvehida, Nasrida**
12.	**Umjetnost Gaznavida i Gurida**
13.	**Umjetnost Velikih Seldžuka** **Umjetnost Anadolskih Seldžuka**
14.	**Umjetnost Mongola**
15.	**Repeticija i diskusija**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu**

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, referati studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Referat	10	10%
2.	Prisustvo na nastavi	10	10%
3.	Aktivnost na nastavi	10	10%
4.	Polusemestralna pismena provjera	30	30%
5.	Završna usmena provjera znanja	40	40%
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Referat (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

NAPOMENA:

Referat, upute:

1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Referat ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Referat treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc“ dokument).
4. Referat treba biti s proredom 1,5.
5. Referat treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html

	Polusemestralni pismeni ispit održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. *Islamska umjetnost i arhitektura*, Markus Hattstein i Peter Delius (ur.). Sarajevo: Libris, 2010. 2. Otto-Dorn, Katharine. *Islamska umetnost*. Novi Sad: Bratsvo jedinstvo, 1971. 3. Rice, David Talbot. *Islamska umetnost*. Beograd: Jugoslavija, 1968. 4. Zbirka tekstova i vizualnog materijala
	Dodatna 1. Brend, Barbara. *Islamic Art*. Cambridge: Harvard University Press, 1991. 2. Ettinghausen, Richard, Oleg Grabar, Marilyn Jenkins-Madina. *Islamic Art and Architecture, 650-1250*. Yale University Press, 2003. 3. Mozzati, Luka. *Islamska umjetnost : arhitektura, slikarstvo, kaligrafija, keramika, stakla, tepisi*. Sarajevo : Zagreb, Šahinpašić; Beograd, Karupović, 2010. 4. Stierlin, Henri. *Islam: from Baghdad to Cordoba : early architecture from the 7th to the 13th century*. Köln: Taschen, 2009.
Napomene	

H. D

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Umjetnost Bosne i Hercegovine u osmanskom periodu				
Šifra/kod	FIL HUM 320	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	V	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar:	vježbe: 1		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij obuhvata likovna i arhitektonska ostvarenja nastala tokom četiri stoljeća osmanskog perioda u Bosni i Hercegovini. Tokom prvog dijela semestra student će biti upoznat s historijskim kontekstom u kojem se razvijaju različite likovne i arhitektonske tendencije. Predstaviće se najreprezentativnija ostvarenja osmanske arhitekture (džamija, tekija, hanikah, sahat-kula, česme, hamami, mostovi, etc.), te ukazati na odlike osmanskog urbanizma. Tokom drugog dijela semestra student će biti upoznati s glavnim odlikama umjetničkih zanata, kao i umjetnosti knjige (knjižno slikarstvo, kaligrafija, knjigovestvo) također će se ukazati na odnos domaćeg i donesenog u likovnosti Bosne i Hercegovine. Naročita predavanja biće posvećena postbizantskoj umjetnosti, umjetnosti baroka i umjetnosti Jevreja.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti, arhitekture i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije				

	Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz istih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, forma i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog," posebnog „osmanskog" i autohtonog u umjetnosti Bosne i Hercegovine od 15. do 19. st.
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku umjetnosti Bosne i Hercegovine u osmanskom periodu.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod**
2.	**Historijski kontekst**
3.	**Razvoj gradova**
4.	**Arhitektura džamija, tekija i hanikaha** **Sahat-kule, česme, šadrvani, hamami**
5.	**Dućani, magaze, daire, bezistani** **Karavan-saraji, hanovi**
6.	**Mostovi** **Stambena arhitektura**
7.	**Memorijalna (nišani i turbeta)** **Fortifikacijska arhitektura**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Saraji bosanskih namjesnika**
10.	**Dekorativna umjetnost** **Domaće i orijentalno**
11.	**Umjetnost rukopisa** **Kaligrafija**
12.	**Privreda, kultura, društvo** **Žene kao mecene**
13.	**Strani putopisci o Bosni i Hercegovini**
14.	**Postbizantska umjetnost, Barok, Umjetnost Jevreja**
15.	**Repeticija i diskusija**

16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, referati studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Referat	10	10%
2.	Prisustvo na nastavi	10	10%
3.	Aktivnost na nastavi	10	10%
4.	Polusemestralna pismena provjera	30	30%
5.	Završna usmena provjera znanja	40	40%
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Referat (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

NAPOMENA:

Referat, upute:

1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Referat ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Referat treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc“ dokument).
4. Referat treba biti s proredom 1,5.
5. Referat treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12

	tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine). 6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji. 7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije. 8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita. 9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html **Polusemestralni pismeni ispit** održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. *BEHAR, časopis za kulturu i društvena pitanja: Zemlja ćeifa i kismenta: Strani putopisci o Bosni i Hercegovini*, godina XXI, broj 109, Zagreb: Kulturno društvo Bošnjaka Hrvatske Preporod, 2012. (odabrana poglavlja) 2. Bejtić, Alija. „Spomenici osmanlijske arhitekture u Bosni i Hercegovini", u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, III-IV (1952-53) (Sarajevo: Orijentalni institut, 1953), 229-297. 3. Čelić, Džemal. „Domaće i orijentalno u materijalnom kulturnom nasljeđu bosansko-hercegovačkih Muslimana", u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991) (Sarajevo: Orijentalni institut, 1991), 347-357. 4. Čelić, Đemal. „*Naselja balkansko-orijentalnog tipa*", u: Umjetničko blago Bosne i Hercegovine, Đuro Basler... [et al.]. Sarajevo: Svjetlost, 1987, 70-93. 5. Filan, Kerima. „Women Founders of Pious Endowments in Ottoman Bosnia", u: *Women in the Ottoman Balkans,* ur. Buturović Amila i Irvin Cemil Schick. I.B. Tauris, 2007, 99-126 6. Filan, Kerima. „Žene kao vakifije u ranom dobu osmanske Bosne", u: *Pregled – časopis za društvena pitanja*, br. 3-4, Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu, 2005, 61-80. 7. Grupa autora, *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog*

	svjetskog rata. Sarajevo : Bosanski kulturni centar, 1998. (odabrana poglavlja) 8. Janc, Zagorka. *Islamska minijatura*, Beograd: Jugoslavija; Zagreb: Spektar; Mostar: Prva književna komuna, 1985. 9. Kreševljaković, Hamdija. „Saraji ili dvori bosanskih namjesnika (1463-1878)“, Naše starine III, (Sarajevo: Zavod za zaštitu spomenika kulture, prirodnih znamenitosti i rijetkosti Bosne i Hercegovine), 13-22. 10. Muftić, Teufik. „Osvrt na naše kaligrafe“, u: Teufik Muftić. *Arapsko pismo*, Sarajevo: Orijentalni institut, 1982, 139-147. 11. Redžić, Husref. Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini. Sarajevo: 1983. (odabrana poglavlja) 12. Redžić, Husref. *Islamska umjetnost. Beograd : Izdavački zavod Jugoslavije; Zagreb : Spektar; Mostar : Prva književna komuna*, 1982. 13. Zbirka tekstova i vizualnog materijala
	Dodatna 1. Cvetnić, Sanja. Barokni *defter: sudije o likovnim djelima iz XVII. i XVIII. stoljeća u Bosni i Hercegovini*. Zagreb: Leykam international, 2011. 2. Malcolm, Noel. *Povijest Bosne : kratki pregled*. Zagreb : Erasmus Gilda : Novi Liber; Sarajevo : Dani, 1995. (odabrana poglavlja) 3. Ševo, Ljiljana. *Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine*. Banja Luka : Grad : Glas srpski, 2002. 4. Tihić, Smail. “Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije” u: ur. Bernard Lewis, *Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura*. Beograd: Jugoslovenska revija : Vuk Karadžić, 1979, 305-324. 5. Zlatar, Behija. Zlatno doba Sarajeva. Sarajevo: Svjetlost, 1996.
Napomene	

H.D

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine				
Šifra/kod	FIL HUM 420	Status	obavezni/ izborni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	2.	Semestar	I	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar: 1	vježbe: 1		
Kratak opis nastavnog predmeta	Kolegij započinje predavanjima o opštim odlikama osmanske arhitekture, na koje će se nadovezati uporedna analiza srednjovijekovnog i osmanskog urbanizma u Bosni i Hercegovini. U nastavku će se dati pregled odabranih primjera objekata osmanske arhitektu u Bosni i Hercegovini, te posebno analizirati osmanska arhitektura i urbanizam na primjeru Foče i Banja Luke. Osmanska arhitektura i urbanizam u Bosni i Hercegovini ostavili su veliki trag u Sarajevu, stoga će se tokom druge polovine semestra najviše posvetiti osmanskom urbanizmu 16. i 17. stoljeća u Sarajevu, te odabranim prosvjetnim, sakralnim, javnim, trgovačkim, te rezidencijalnim arhitekonskim ostvarenjima.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je ukazivanje na odlike osmanske arhitekture i urbanizma Bosne i Hercegovine, te značaj istog na opšte kulturno naslijeđe Bosne i Hercegovine .				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati, tumačiti stilske odlike, forme osmanske arhitekture u Bosni i Hercegovini.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod**
2.	**Pregled osmanske arhitekture**
3.	**Gradovi i urbanizam u bosanskom srednjevjekovlju** **Formiranje gradskih naselja ranog osmanskog perioda**
4.	**Načela osmanskog urbanizma**
5.	**Osmanskana arhitektura u Bosni i Hercegovini, pregled**
6.	**Arhitektura i urbani razvoj Foče** **Arhitektura i urbani razvoj Banja Luka**
7.	**Hanovi i karavansaraji**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Odnos centra i periferije u osmanskoj arhitekturi**
10.	**Osmanski urbanizam u Sarajevu od 15. stoljeća**
11.	**Prosvjetni objekti u Sarajevu**
12.	**Sarajevske džamije**
13.	**Sarajevski mostovi** **Rezidencijalna arhitektura Sarajeva**
14.	**Terenska nastava: Obilazak osmanskih graditeljskih objekata u Sarajevu**
15.	**Repeticija i diskusija**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Seminar	10	10%
2.	Prisustvo na nastavi	10	10%
3.	Aktivnost na nastavi	10	10%
4.	Polusemestralna pismena provjera	30	30%
5.	Završna usmena provjera znanja	40	40%
Ukupno: 100 bodova			100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Seminar (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

NAPOMENA:
Seminar, upute:

1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Seminar ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Seminar treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc" dokument).
4. Seminar treba biti s proredom 1,5.
5. Seminar treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html

	Polusemestralni pismeni ispit održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. Atil, Esin. „Umjetnost i arhitektura“, u: *Historija osmanske države i civilizacije*, II, priredio Ekmeleddin İhsanoğlu. Istanbul: IRCICA; Sarajevo: Orijentalni institut u Sarajevu, 2008., 386-431. 2. Bećirbegović, Madžida. „Prosvjetni objekti islamske arhitekture u Bosni i Hercegovini“, u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, br. 20-21. Sarajevo: Orijentalni institut u Sarajevu, 1974., 249-294, 334-336. 3. Bećirbegović, Madžida. *Džamije sa drvenom munarom u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo, Veselin Masleša, 1990., 91-101. 4. Bejtić, Alija. "Banja Luka pod turskom vladavinom", u: *Naše Starine* (1953.), 91-116. 5. Bejtić, Alija. „Povijest i umjetnost Foče na Drini“, u: *Naše Starine* (1956.), 23-75. 6. Bejtić, Alija. „Povijest i umjetnost Foče na Drini“, u: *Naše Starine* (1957.), 33-62. 7. Čelić, Džemal i Mujezinović, Mehmed. *Stari mostovi u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Veselin Masleša, 85-140. 8. Handžić, Adem. „O formiranju nekih gradskih naselja u Bosni u XVI stoljeću (uloga države i vakufa)“, u: *Prilozi za orijentalnu filologiju*, br. 25. Sarajevo: Orijentalni institut u Sarajevu, 133-169. 9. Hartmuth, Maximilian. „The history of centre-periphery relations as a history of style in Ottoman provincial architecture,“ u: urednik Ed. Maximilian Hartmuth, *Centres and peripheries in Ottoman architecture: rediscovering a Balkan heritage*. Sarajevo: Stockholm: Cultural Heritage without Borders, 2010., 18-29. 10. Kreševljaković, Hamdija. *Hanovi i karavansaraji u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine, 1957., 7-46

	11. Lovrenović, Dubravko. „Razvoj utvrđenih gradova i gradskih naselja srednjovjekovne bosanske države“, u: urednik Ferhad Mulabegović, *Stari gradovi Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Nacionalni komitet ICOMOS u Bosni i Hercegovini, 2012., 10-21 12. Pašić, Amir. *Islamic Architecture in Bosnia and Hercegovina*. Istanbul: Research Centre for Islamic History, Art, and Culture, 1994., 13-155. 13. Redžić, Husref. "Ko je graditelj Gazi Husrev-begove džamije u Sarajevu", u: Husref Redžić, *Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini*. Sarajevo: Veselin Masleša, 169-208. 14. *Svrzina kuća*. Sarajevo: Muzej Sarajeva, 2001. 15. Zlatar, Behija. *Zlatno doba Sarajeva*. Sarajevo: Svjetlost, 1996, 38-79. 16. Zbirka tekstova i vizualnog materijala
	Dodatna 1. Andrejević, Andrej. *Islamska monumentalna arhitektura u Jugoslaviji*. Beograd: 1984. 2. Kemura, Sejfudin. *Sarajevske džamije i druge javne zgrade turske dobe*, (separat). Sarajevo: Zemaljska štamparija, 1910. 3. Zlatar, Behija. *Gazi Husrev-beg. Sarajevo*. Sarajevo: Orijentalni institut u Sarajevu, 2010.
Napomene	

H_D

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Kiparstvo i Artes minores na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine				
Šifra/kod	FIL HUM 520	Status (obavezni ili izborni)	obavezni/ izborni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	2.	Semestar	III	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Haris Dervišević, doc. dr. sc.			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: haris.dervisevic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar: 1	vježbe: 1		
Kratak opis nastavnog predmeta	U prvoj polovini semestra studenti će biti upoznati s arhitektonskim objektima neposredno vezanim za trgovinu i zanatstvo (dućani, bezistani, hanovi, karavansaraji, daire, kreveta), načinom na koji su zanati utjecali na urbanizam sarajevske čaršije. Analiziraće se hijerarhija esnafske organizacije, te ispitati povezanost između tesavufa (derviša) i esnafa. Nakon toga slijedi pregled značajnijih esnafa Sarajeva, njihove djelatnosti i proizvoda po kojima su prepoznatljivi. Druga polovina semestra biće posvećena historiji kazandžijskog i kujundžijskog zanatstva u Bosni i Hercegovini, te razvoju formi, stilova i motiva na predmetima vezanim za ova dva zanata. Posbna pažnja biće data razvoju ćilimarstva s akcentom na fenomen bosanskog ćilima i banjalučke serdžade. Posljednje nastavne cjeline rezervisane su za javljanje novih formi i stilova umjetničkih zanata za vrijeme austrougarske, te ispitivanje istog kroz prizmu kulturalne politike.				
Cilj nastavnog predmeta	Cilj predmeta je ukazivanje na estetske vrijednosti zanatskih radova osmanskog i ranog postosmanskog perioda u Bosni i Hercegovini s akcentom na Sarajevo.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati, tumačiti stilske odlike, forme, rječnik, te tehniku predmeta umjetničkog zanatstva.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**Uvod**
2.	**Historija sarajevske čaršije, dućani, kreveta, bezistani, daire, hanovi**
3.	**Esnafska organizacija** **Tarikat i esnaf**
4.	**Kovači, kovači oružja, bičakčije, tufekčije, zildžije**
5.	**Kazandžije, kujundžije, sahačije, jalduzdžije**
6.	**Tabaci, sarači, čizmedžije, halafi, kundurdžije, čurčije, jašmalčije, kazazi, terzije, dunđeri, koltukčije, kahvedžije, mudželiti**
7.	**Terenska nastava: Posjeta zanatskim radionicama na Baščaršiji**
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Umjetnička obrada metala u 15. stoljeću**
10.	**Radionice, tehnike, materijali, predmeti**
11.	**Motivi 1** **Motivi 2**
12.	**Umjetnost ćilima, banjalučka serdžada**
13.	**Tvornica ćilima Sarajevo, umjetnički zanati za austrougarskog perioda**
14.	**Terenska nastava: Posjeta radionici ćilima**
15.	**Repeticija i diskusija**
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	**Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu**

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminari studenata (mentorski rad), studentske vježbe, konsultacije
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Seminar	10	10%
2.	Prisustvo na nastavi	10	10%
3.	Aktivnost na nastavi	10	10%
4.	Polusemestralna pismena provjera	30	30%
5.	Završna usmena provjera znanja	40	40%
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

PROVJERE ZNANJA: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Seminar (10%), Prisustvo na nastavi (10%), Aktivnost na nastavi (10), Polusemestralna pismena provjera (30%), Završna usmena provjera znanja (40%).

NAPOMENA:

Seminar, upute:

1. U gornjem lijevom uglu na početku teksta treba stajati: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, (ispod toga): Katedra za historiju umjetnosti, (ispod toga): ime i prezime studenta, (ispod toga): email adresa, nakon toga slijedi naslov rada (veličina fonta 14, bold), potom slijedi abstrakt s 50 do 100 riječi, te 3 ključne riječi.
2. Seminar ima samo glavni naslov, ali ne podnaslove.
3. Seminar treba biti pisan u Microsoft Wordu („doc" dokument).
4. Seminar treba biti s proredom 1,5.
5. Seminar treba biti napisan fontom Times New Roman i veličinom od 12 tačaka. Svaki paragraf uvući za 5 karaktera, dok marginame trebaju biti 2,5 cm (odnosi se na sve margine).
6. Bilo bi poželjno da ilustracije budu u visokoj rezoluciji.
7. Tekst ne bi trebao biti duži od 3 stranice (uključujući bilješke), odnosno između 1000 i 1500 riječi i ne bi trebao imati više od 4 ilustracije.
8. Mentorske konsultacije traju do posljednje sedmice nastave, a studenti su dužni predati rad u štampanom obliku do završnog usmenog ispita.
9. Slijediti citiranje Chicago Manual of Style. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html

	Polusemestralni pismeni ispit održava se u 8. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme prve polovine semestra. **Završni usmeni ispit** održava se u 17. i 18. sedmici nastave prema akademskom kalendaru. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme druge polovine semestra. **Na popravnom ispitnom roku** studenti ispit polažu pismeno i usmeno. Ispitno gradivo uključuje nastavne teme cijelog semestra.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A), izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B), iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C), prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D), općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E), zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX), ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. Aščerić-Todd, Ines. „The Guilds and the State“, u: Ines Aščerić-Todd, *Dervishes and Islam in Bosnia : sufi dimensions to the formation of Bosnian Muslim society*. Leiden, Boston: Brill, 2015., 136-142. 2. Bejtić, Alija. Ulice i trgovi Sarajeva: topografija, geneza i toponimija. Sarajevo: Muzej grada Sarajeva, 1973. (odabrana poglavlja) 3. Bojanić Lukač, Dušanka. „O banjalučkoj sedžadi“, u: *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke,* XI-XII. Sarajevo: Gazi Husrev-begova biblioteka, 1985., 267-276. 4. Cordileone, Diana Reynolds. „Swords Into Souvenirs: Bosnian Arts and Crafts Under Habsburg Administration“, u: *Doing Anthropology in Wartime and in Warzones. World War I and the Cultural Sciences in Europe*, urednici Reinhold Johler, Christian Marichetti i Monique Scheer. Bielefeld: Transcript, 2010., 169-190. 5. Cordileone, Diana Reynolds. „Inventing Traditions in Bosnia: The Sarajevo Carpet Factory 1878-1918“, u: *Wechselwirkungen, Austro-Hungarian Rule in Bosnia,* urednici Ruthner, Reynolds-Cordileone, Reber i Detrez. New York: Peter Lang, 2014., 185-207. 6. Gadžo-Kasumović, Azra. „Esnaf i tarikat.“, u: *Mjesto i uloga derviških redova u Bosni i Hercegovini: Zbornik radova povodom obilježavanja 800 godina od rođenja Dželaluddina Rumija*, urednik Rešid Hafizović. Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu. Naučnoistraživački institut „Ibn Sina“, 2011., 241-255. 7. Karamehmedović, Muhamed. *Umjetnička obrada metala*. Sarajevo: Veselin Masleša, 1980. (odabrana poglavlja) 8. Kreševljaković, Hamdija. *Esnafi i obrti u starom Sarajevu*. Sarajevo: Narodna prosvjeta, 1958. (odabrana poglavlja) 9. Vladić-Krstić, Bratislava. “Ćilimarstvo u Bosni i Hercegovini”, u: *Glasnik*

	Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu, nova serija, sveska 32, etnologija (1977). Sarajevo: Zemaljski muzej, 1978., 225-296. 10. Zbirka tekstova i vizualnog materijala.
	Dodatna 1. Mladenović, Ljubica. *Umetnička o brada metala u Bosni i Hercegovini od dolaska Turaka do danas*. Beograd, Muzej primenjene umetnosti, 1958. 2. Mazalić, Đoko. *Leksikon umjetnika : slikara, vajara, graditelja, zlatara, kaligrafa i drugih koji su radili u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo, Veselin Masleša, 1967.
Napomene	

HLD

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	**Umjetnost romanike i gotike**				
Šifra/kod	FIL HUM 210	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	I	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Položen predmet *Umjetnost ranog srednjeg vijeka* FIL HUM 115				
Jezik izvodenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Doc. dr. Haris Dervišević			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: d.haris@hotmail.com Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 3 seminar: vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij razrađuje temeljne pretpostavke i tok razvoja stila u zapadnoj Evropi od 11. do 13. stoljeća, ponajprije u monumentalnoj arhitekturi, zatim skulpturi, slikarstvu i iluminaciji rukopisa. Pregledom stvaralački najznačajnijih regija, uz objašnjavanje uvjeta i poticaja pri definiranju razvojnih faza, prate se stilske tradicije na putu ka sintezama razvijenog te kasnog srednjeg vijeka. U raznolikosti usmjerenja i dosega objašnjava se historijska i prostorna uvjetovanost romaničkog i gotičkog umjetničkog izraza.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Usvajanje osnovnih razvojnih etapa romaničkog i gotičkog stila u arhitekturi zapadne Evrope. Poznavanje najznačajnijih spomenika tog razdoblja, te prostornih i historijskih okolnosti u nastanku i razvoju stilskih obilježja u raznim krajevima zapadne Evrope kao kulturne i umjetničke cjeline na početku razvijenog srednjeg vijeka. Samostalno prepoznavanje svojstava i tumačenje elemenata stilskog rječnika i najznačajnijih umjetničkih pojava u arhitekturi, ali i drugim umjetničkim disciplinama romanike i gotike uz korištenje temeljne metodologije i terminologije historijskoumjetničke struke.				
Ishodi učenja	Nesmetano praćenje i razumijevanje kontinuiteta stilskog razvoja u fazama razvijenog te kasnog srednjeg vijeka.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Romaničko doba – istorijski, društveni i filozofski okviri
2.	Romanička arhitektura
3.	Romanička arhitektura na Apeninskom poluostrvu Romanička arhitektura Zapadne, Srednje i Sjeverne Evrope, Engleske, Irske i Iberskog poluostrva
4.	Romanička arhitektura u Francuskoj
5.	Romanička skulptura Romanička skuptura u Francuskoj Romanička skulptura Iberskog poluostrva
6.	Romanička skulptura u Italiji, naistočnoj obali Jadrana, u Njemačkoj, Engleskoj, Skandinaviji
7.	Umjetničko zanatstvo u doba romanike Romaničko slikarstvo
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Epoha gotike – društveno-ekonomske okolnosti Gotička arhitektura – opšte odlike Gotička arhitektura u Francuskoj Gotička arhitektura u Engleskoj
10.	Gotička arhitektura u Njemačkoj Gotička arhitektura u Srednjoj Evropi Gotička arhitektura u Italiji Gotička arhitektura u Španiji i Portugaliji Gotička arhitektura na Bliskom Istoku i na Kipru Gotička arhitektura na istočnoj obali Jadrana
11.	Gotička skulptura
12.	Gotička skulptura
13.	Gotička iluminacija rukopisa Vitraž - gotičko slikarstvo od obojenog stakla
14.	Gotičko slikarstvo u Italiji
15.	Iluminirani rukopisi i oltarske slike internacionalnog gotičkog stila
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 18.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</td><td>Predavanja i vježbe</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:
<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Prisustvo i aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Polusemestralna pismena provjera</td><td>45</td><td>45%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Završna pismena provjera znanja</td><td>45</td><td>45%</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Skala ocjenjivanja</td><td>Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:
a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Literatura</td><td>Obavezna
1. Bošković, Đorđe (1976) Arhitektura srednjeg veka. Beograd, Naučna knjiga.
2. Kubah, Erih, Peter Bloh (1974) Romanička umetnost. Novi Sad, Bratstvo i jedinstvo.
3. Souchal, Francois (1968) Srednji vijek. Rijeka, Otokar Keršovani.
4. Hofstaetter, Hans (1968) Kasni srednji vijek. Rijeka, Otokar Keršovani.
5. Snyder, James (2006) Art of the Middle Ages. Upper Saddle River, NJ, Prentice Hall.</td></tr>
<tr><td>Dodatna
1. Frankl, Paul (1962) The Gothic Architecture. Harmondsworth, The Pelican History of Art.
2. Frankl, Paul (1983) The Gothic. Princeton University Press.
3. Hojzinga, Johan (1991) Jesen srednjeg vijeka. Novi Sad, Matica srpska.
4. Mâle, Emile (1958) The Gothic Image. Harper.
5. Martindale, Andrew (1967) Gothic Art. Thames & Hudson Ltd. Reprint edition.
6. Panofsky, Erwin (2005) Gothic Architecture and Scholasticism. Pennsylvania, Archabbey Publications.
7. Romanesque, Architecture, Sculpture, Painting. R. Toman ed., Koln 1997.
8. Simson, Otto Georg von (1988) The Gothic cathedral: origins of Gothic architecture and the medieval concept of order. Princeton University Press.
9. Gothic, Architecture, Sculpture, Painting. R. Toman ed., Koln 1997.</td></tr>
</table>

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
SARAJEVO
Broj: 02-06-HUM/28
Datum: 20. 9 21. god.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	OSNOVE ARHITEKTURE				
Šifra/kod	FIL HUM 131	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	I	Ak. godina	2021/2022
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Upisan I semestar				
Jezik izvođenja nastave					
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Fehim Hadžimuhamedović			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Haris Dervišević			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: d.haris@hotmail.com Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar_____; vježbe 1 ;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij je specifično formiran za polaznike studija iz Historije umjetnosti, te generalno obrazlaže kategoriju arhitekture u njenom kvalitativnom i strukturalnom izrazu (pojmovno, tipološki, stilski, itd.).				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je upoznavanje osnovne arhitektonske leksike i osnovna pravila arhitektonske sintakse u rasponu od antike do savremene arhitekture, na osnovu čega student treba biti osposobljen da opisuje i identificira arhitekturu i da lakše prohodi kroz ostale oblasti i teme iz historije umjetnosti, arhitektonske teme i druge. Data leksika treba imati društveno-stilsku, ali i tehničku elaboraciju. Cilj je spoznati arhitekturu kao klasu Unutar tematskih jedinica obrađuju se fenomeni i elementi arhitekture u njihovim dijakronijskim (historijsko-stilskim) i sinkronijskim (teorijskim) pojavljivanja. Na kraju kursa student treba ima osnovno znanje o kvaliteti kategorije arhitekture, kao i njenim osnovnim elementima - stilske, tipološke, morfološke i druge zasnovanosti.				
Ishodi učenja	Znanje: Na kraju kursa student treba ima osnovno znanje o kvaliteti kategorije arhitekture, kao i njenim osnovnim elementima - stilske, tipološke, morfološke i druge zasnovanosti. Vještine i kompetencije:				

	Nakon uspješno završenog tečaja, student će: • razumijevati društveni okvir kategorije arhitekture, i unutar toga kompleksnu i kontradiktornu prirodu arhitekture • razumijevati osnovne, shematske veze arhitekture sa likovnim i drugim umjetnostima, vezu sa dizajnom • razumijeva osnove arhitektonskog jezika u historijsko□stilskim i teorijskim odrednicama, osnovne tipologije i klasifikacije na elemente – shematsko poznavanje razvojne linije arhitekture sa stanovišta stila i vremena • da poznaje aspekte materijala i konstrukcije u njihovom povezivanju formom i funkcijom, te sa historijsko□stilskim iskazima • da poznaje osnovne definicije arhitekture i da bude sposoban da ih kritički analizira • biti sposoban da analizira arhitekturu i da je inicijalno vrednuje – da kreira analitički tekst o arhitekturi

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod I: OSNOVE ARHITEKTURE – program; Arhitektura: osnovni kvalitet, jezik, pojavljivanje, društveni kontekst, karakteristike, historijske i savremene projekcije arhitekture; „kuća“
2.	Uvod II: FENOMENOLOGIJA ARHITEKTURE - različitost pojavnih formi arhitekture Vježba (semestralni rad): „Rječnik arhitekture“ - obrada odabranih arhitektonskih pojmova u kombinaciji sa arhitektonskom analizom datih pojmova in situ (forma: tekstualno-grafička; prezentacija i odbrana)
3.	RAZVOJ NASELJA I ARHITEKTURA
4.	DEFINICIJE I ODREĐENJA ARHITEKTURE – različitost kriterija i prilaza (historijski, artistički, teorijski, socijalni...); Aristotel, Vitruvius, Alberti...
5.	RED ARHITEKTUKTURE - Tri reda arhitekture (fizički, likovni - per se, i društveni)
6.	ARHITEKTONSKA FORMA - Važniji oblici pojave: struktura-ornament; sklop arhitektonskog objekta; kategorije stereotomske i tektonske arhitekture (Semper)
7.	GENERIRANJE ARHITEKTURE – PROJEKAT: historija i danas; proces, projektne predloške
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	PROGRAM ARHITEKTONSKOG OBJEKTA - pojam funkcije u arhitekturi; forma i sadržaj
10.	TIPOLOGIJE ARHITEKTONSKOG OBJEKATA - tipologije upotrebe, materijala i stila (“osnovne tipologije”, Pevsner); ostale tipologije (plana,...)
11.	KONCEPCIJE GRAĐENJA, KONSTRUKCIJE I MATERIJALI – poveznice materijala i stila

12.	ELEMENTI (I PRINCIPI) ARHITEKTURE – tipologije elemenata; jezik arhitekture
13.	EVALUACIJA ARHITEKTURE: ARHITEKTONSKA ANALIZA I DOŽIVLJAVANJE ARHITEKTURE (površine, putevi, sekvence...)
14.	ARHITEKTONSKA KOMPOZICIJA – porijeklo – veza sa drugim oblikovanjima i umjetnostima, historijat, kanonizirani iskazi, nedostatnost tradicionalnog mjerenja arhitektonske kompozicije danas
15.	TEORIJA I HISTORIJA ARHITEKTURE U SUGLASJU teorijska bavljenja arhitekturom
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava će se bazirati na teoretskim eksplikacijama, vizualnim ilustracijama, audio-vizualnim materijalom, usmjerenim seminarima i aplikativnim vježbama. Također, biće izvođena in situ nastava – analiza arhitekture u realnom kontekstu, posjete izložbama, i sl.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	semestralna provjera znanja	40	40%
2.	polusemestralna, provjera znanja – prezentacija i odbrana analitičke vježbe	20	20%
3.	aktivnost i prisustvo na nastavi	10	10%
4.	vježbe	30	15% +15%
5.			
	Ukupno: 100 bodova		100%

Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

•

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna* 1. Bussagli, Marco. (2006). Arhitektura. Zagreb, Stanek. 2. Martinović, Uroš. (1971). Svet arhitekture. Beograd, BIGZ. 3. Müller, Werner& Vogel, Gunther. (1999). Atlas arhitekture 1, 2. Zagreb: Golden marketing. 4. Nestorović, Bogdan. (1967) Uvod u arhitekturu. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije. 5. Summerson, John. (1998). Klasični jezik arhitekture. Zagreb: Golden marketing. 6. Vitruvius, Marcus Pollio. (1990). Deset knjiga o arhitekturi. Sarajevo: Svjetlost.
	Dodatna 1. Baumgart, E. - Mali leksikon arhitekture, Izdavački zavod Jugoslavija, Beograd, 1979. 2. Hadžimuhamedović, F. (2001). Tekst o arhitekturi. Sarajevo: Did. 3. Hermann, Wolfgang. (1989). Gottfried Semper, In Search for Architecture. Cambridge: MIT. 4. Mumford, L. (1968). Grad u historiji. Zagreb: Naprijed. 5. Milenković, Branislav - Uvod u arhitektonsku analizu I, II Građevinska knjiga, Beograd, 1989. 6. Redžić, Husref (1979). Razvoj arhitekture - Stari vijek. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu. 7. Rudofski, B. (1976). Arhitektura bez arhitekata, Beograd: Građevinska knjiga. 8. Šulc, K. N. (1975). Egzistencija, prostor, arhitektura. Beograd: Građevinska knjiga.

Napomene	

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Umjetnost srednjovjekovne Bosne				
Šifra/kod	FIL HUM 220	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	III	Ak. godina	2021/22.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	doc. dr. sc. Ema Mazrak			
	Kontakt podaci	Kabinet: 126 E-mail: emazrak@gmail.com Telefon:	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Andre Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2 seminar: 1 vježbe: 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta izučavaju se se materijalna kultura, likovnost i estetika razdoblja kasne antike, ranog srednjeg vijeka (predromanika), romanike, gotike i prijelaza ka osmanskom razdoblju (15. st.). U studiju posebna pažnja posvećuje se istraživanju razvoja naselja urbanih odlika, fortifikacijskih objekata, arhitekture, kiparstva i slikarstva minijatura, te kulture i umjetnosi stećaka.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama bosanskog srednjovjekovlja i njegovim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koje u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje srednjovjekovnog Bosanskog kraljevstva. Također, u navedenom kontekstu potrebno je proučavati, uočavati i prepoznavati i zajedničke odlike u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici koje područje Bosanskog kraljevstva povezuju sa Dalmacijom, Hrvatskom, Slavonijom, Mađarskom, Dubrovnikom, Venecijom i Srbijom.				
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen samostalno prepoznavati i tumačiti stilske odlike, rječnik te estetiku određenih perioda.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	**KASNA ANTIKA:** Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojava kasne antičke sakralne arhitekture). Razvoj urbanih naselja i pitanja deurbanizacije. Refugijalna naselja. Odnos *refugium*-a i urbanih naselja i putnih pravaca. Unutarnja struktura *refugium*-a. Kiparstvo (s posebnim naglaskom na pitanje plastike "kasnih antičkih crkava"). Slikarstvo – mogući prežici slikarske tradicije iz razdoblja Principata tokom kasne antike.
2.	**DOBA SEOBE NARODA.** Likovne i estetske odlike pokretnog (arheološkog) materijala. **RANI SREDNJI VIJEK – PREDROMANIKA.** **Arhitektura:** Fortifikacijska arhitektura i pojava urbanih naselja. Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojave sakralne arhitekture u kontekstu općeg ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza na području istočne jadranske obale).
3.	**Kiparstvo** (s posebnim naglasak na pitanje plastike ranih srednjovjekovnih crkava u kontekstu pojave plastike općeg ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza na području istočne jadranske obale). **ROMANIKA.** Fortifikacijska arhitektura i razvoj urbanih naselja. **Arhitektura** (sakralna, palatinska, urbana, stambena, seoska). **Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale.
4.	**GOTIKA.** Fortifikacijska arhitektura i razvoj urbanih naselja. Utjecaj pojave vatrenog oružja na promjene u fortifikacijskoj arhitekturi. Arhitektura. **KASNA ANTIKA:** Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojava kasne antičke sakralne arhitekture). Razvoj urbanih naselja i pitanja deurbanizacije. Refugijalna naselja. Odnos *refugium*-a i urbanih naselja i putnih pravaca. Unutarnja struktura *refugium*-a.
5.	Kiparstvo (s posebnim naglaskom na pitanje plastike "kasnih antičkih crkava"). Slikarstvo – mogući prežici slikarske tradicije iz razdoblja Principata tokom kasne antike. **DOBA SEOBE NARODA.** Likovne i estetske odlike pokretnog (arheološkog) materijala.
6.	**RANI SREDNJI VIJEK – PREDROMANIKA.** **Arhitektura:** Fortifikacijska arhitektura i pojava urbanih naselja. Arhitektura (s posebnim naglasak na pitanje pojave sakralne arhitekture u kontekstu općeg ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog graditeljskog izraza na području istočne jadranske obale). **Kiparstvo** (s posebnim naglasak na pitanje plastike ranih srednjovjekovnih crkava u kontekstu pojave plastike općeg ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza i posebnog ranog srednjovjekovnog likovnog /plastičkog/ izraza na području istočne jadranske obale).
7.	**ROMANIKA.** Fortifikacijska arhitektura i razvoj urbanih naselja. **Arhitektura** (sakralna, palatinska, urbana, stambena, seoska). **Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	**Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale.

	Slikarstvo (s posebnim naglaskom na pitanje bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza na području istočne jadranske obale. Relacije sa susjednom Srbijom). **ROMANIKA I GOTIKA - Minijature.** Pitanje razvoja bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa, te posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa na području istočne jadranske obale i susjedne Srbije.
10.	**KULTURA I UMJETNOST STEĆAKA.** Pregled istraživanja. Izložene teorije o porijeklu i nosiocima kulture stećaka. Kultura stećaka i vjerska pripadnost. Područje rasprostranjenosti. Ambijent i položaj. Odnos stećak i grobni ukop. Materijal i veličina. Oblici. **Stećci:** Likovna dekoracija (tehnika, geometrijska, arhitektonska, i floralna ornamentika, te antropomorfna i zoomorfna figurativna dekoracija, sadržaji i motivi, složena pitanja naracije, likovnog izraza i simbola).
11.	**Stećci:** Natpisi, pismo, posebnosti grafije i onomastičke i prosopografske odlike. Simboli i simbolika stećaka.
12.	**Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale. **Slikarstvo** (s posebnim naglaskom na pitanje bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza na području istočne jadranske obale. Relacije sa susjednom Srbijom). **ROMANIKA I GOTIKA - Minijature.** Pitanje razvoja bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa, te posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza u oslikavanju rukopisa na području istočne jadranske obale i susjedne Srbije.
13.	**KULTURA I UMJETNOST STEĆAKA.** Pregled istraživanja. Izložene teorije o porijeklu i nosiocima kulture stećaka. Kultura stećaka i vjerska pripadnost. Područje rasprostranjenosti. Ambijent i položaj. Odnos stećak i grobni ukop. Materijal i veličina. Oblici. **Stećci:** Likovna dekoracija (tehnika, geometrijska, arhitektonska, i floralna ornamentika, te antropomorfna i zoomorfna figurativna dekoracija, sadržaji i motivi, složena pitanja naracije, likovnog izraza i simbola).
14.	**Stećci:** Natpisi, pismo, posebnosti grafije i onomastičke i prosopografske odlike. Simboli i simbolika stećaka.
15.	**Kiparstvo** (sakralno, palatinsko, profano) s posebnim naglasak na pitanje bosanske plastike u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog izraza na području istočne jadranske obale. **Slikarstvo** (s posebnim naglaskom na pitanje bosanskog slikarstva u kontekstu pojave općeg srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza i posebnog srednjovjekovnog likovnog slikarskog izraza na području istočne jadranske obale. Relacije sa susjednom Srbijom).
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. **18.**	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: **R. br.** / **Elementi praćenja** / **Broj bodova** / **Učešće u ocjeni (%)** 1. Referat — 10 — 10% 2. Aktivnost na nastavi — 10 — 10% 4. Polusemestralna pismena provjera — 40 — 30% 5. Završna usmena provjera znanja — 40 — 40% Ukupno: 100 bodova — 100% Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura	***Obavezna literatura*** 1. Andjelić, Pavao. "Trgovište, varoš i grad u srednjevjekovnoj Bosni (Prilog tipologiji naselja)". GZM N.S. (A) 18(1963), 179-194. Sarajevo. 2. Andjelić, Pavao. "Bobovac i Kraljeva Sutjeska, stolna mjesta bosanskih vladara u 14. i 15. stoljeću". Sarajevo, 1973. 3. Andjelić, Pavao. "Doba srednjovjekovne bosanske države". U: Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast. Sarajevo, 1984 (2. izd.), 435-579. 4. Andjelić, Pavao. "Srednji vijek - doba stare bosanske države". U: Visoko i okolina kroz historiju 1. Visoko, 1984, 150 i d. 5. Basler, Đuro. "Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini". Sarajevo, 1972. 6. Bešlagić, Šefik. "Stećci i njihova umjetnost". Sarajevo, 1971. 7. Bihalji-Merin, Otto - BENAC, Alojz. "Stećci". Beograd, 1962. 8. Čelić, Đemal. „Utvrđeni gradovi i podgrađa 12-15. st." U: Umjetnost Bosne i Hercegovine. Sarajevo, 1987, 68-70. 9. Gavrilović, Margita. «Dvije predromaničke crkve iz okolice Sarajeva.» U: Vrhbosna – Sarajevo kroz stoljeća. Separat časopisa Hrvatska misao 11-12, 10. Maksimović, J. „Slikarstvo minijatura u srednjovekovnoj Bosni." Zbornik radova Vizantološkog instituta u Beogradu 17(1976), 175-188. 11. Mikulić, Planinka. Iz likovnosti bosanskog srednjovjekovlja. Naklada Zoro. Sarajevo – Zagreb, 2004. 12. Miletić, Nada. „Rani srednji vijek." U: Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast. Sarajevo, 1984 (2. izd.). 13. Mušeta – Aščerić, Vesna. "Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću". Sarajevo, 2005. 14. Wenzel, Marian. "Ukrasni motivi na stećcima". Sarajevo, 1965. 15. Wenzel, Marian, "Bosanski stil na stećcima i metalu". Sarajevo, 1999
	Dodatna
Napomene	

Mazrak

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju/katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	**METODIKA NASTAVE HISTORIJE UMJETNOSTI**				
Šifra/kod	FIL HUM 550	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5 ECTS
Ciklus studija	II ciklus	Semestar	III; zimski	Ak. godina	2021./2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema preduvjeta za upis kolegija/nastavnog predmeta.				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	**Doc. dr. Sandra Bjelan-Guska**			
	Kontakt podaci	Kabinet: 104/II E-mail: sandra.bjelan@pedagogijaffsa.com sandra.bjelan@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 142	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	**Andrea Mekić, MA**			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131/II E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 250	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 2	seminar: -	vježbe: 2		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Nastavni predmet *Metodika nastave historije umjetnosti* nudi studentima sadržaje o metodici nastavnog rada u teoriji i praksi odgoja i obrazovanja, mjestu metodika nastavnog rada u odgojno-obrazovnom radu, razvijenosti pojedinih metodika nastavnog rada, trendovima u razvoju savremenih metodika nastavnog rada, te specifičnostima metodike umjetničkog područja. Studenti će biti upoznati sa temeljnim nastavnim umijećima, načinima realizacije pojedinih nastavnih cjelina definiranih aktualnim nastavnim planovima i programa za srednje škole, te strategijama nastavnog rada koje afirmiraju umjetnost.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje studenta sa savremenim teorijskim i praktičnim problemima metodike nastave historije umjetnosti. Studenti će sagledati specifičnost procesa učenja i podučavanja unutar umjetničkog područja, specifičnost metoda i tehnika nastavnog rada, različite pristupe u organizaciji sadržaja i učenika, te različite postupke i tehnike praćenja, evaluacije i ocjenjivanja učeničkog postignuća.				
Ishodi učenja	Nakon odslušanog sadržaja iz kolegija, realiziranih zadataka i položenog ispita student će moći/biti u stanju: 1. definirati osnovne pojmove iz oblasti metodike nastavnog rada, 2. objasniti mjesto metodike nastavnog rada u teoriji i praksi odgoja i obrazovanja, 3. argumentirati interdisciplinarnu prirodu metodika nastavnog rada, 4. kritički promišljati o trendovima u razvoju metodika, 5. raspravljati o metodici nastave historije umjetnosti, 6. razraditi pismenu pripremu za realizaciju nastavnog sata, 7. realizirati prezentaciju nastavnog sadržaja/realizirati nastavni sat u srednjoj školi.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1. 04.10.-08.10.2021.	Upoznavanje studenata sa obavezama i očekivanjima u okviru predmeta
2. 11.10.-15.10.2021.	Odabrane teme iz didaktike
3. 18.10.-22.10.2021.	Metodika nastavnog rada u teoriji i praksi odgoja i obrazovanja: određenje metodika nastavnog rada
4. 25.10.-29.10.2021.	Razvoj i interdiciplinarnost pojedinih metodika nastavnog rada Predrasude o metodikama i trendovi u razvoju metodika
5. 01.11.-05.11.2021.	Specifičnost spoznaje u umjetničkom nastavnom području
6. 08.11.-12.11.2021.	Metodika nastave historije umjetnosti i njene specifičnosti
7. 15.11.-19.11.2021.	Metodika nastave historije umjetnosti i njene specifičnosti
8. 22.11.-26.11.2021.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9. 29.11.-03.12.2021.	Oblici nastavnog rada u nastavi historije umjetnosti
10. 06.12.-10.12.2021.	Metode i tehnike nastavnog rada u nastavi historije umjetnosti
11. 13.12.-17.12.2021.	Didaktički mediji i sredstva u nastavi historije umjetnosti
12. 20.12.-24.12.2021.	Vrednovanje u nastavi historije umjetnosti
13. 27.12.-31.12.2021.	Nastavna umijeća i metodika nastave historije umjetnosti
14. 03.01.-07.01.2022.	Metodika visokoškolske nastave
15. 10.01.-14.01.2022.	Sistematizacija gradiva, evaluacija rada u semestru i potpisi
16. 17.01.-21.01.2022.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
I termin 24.01.-04.02.2022. **II termin** 07.02.-18.02.2022.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

<table>
<tr><td>Način izvođenja nastave
(oblici i metode)</td><td>Predavanja i vježbe realiziraju se u skladu s prirodom sadržaja poučavanja i učenja. Nastavni sadržaj realizira se kroz kombinaciju frontalnog, grupnog, individualnog i individualiziranog oblika rada. Metode nastavnog rada koje se koriste u nastavnom procesu su: verbalno-tekstualne (usmeno izlaganje, razgovor i rad na tekstu), te ilustrativno-demonstrativne uz praktični rad (realizaciju nastavnih sati u osnovnim i srednjim školama). S obzirom na prirodu sadržaja i specifičnost nastavnog predmeta, individualni i praktični rad studenata su najčešći načini realizacije nastavnog procesa u ovom semestru.</td></tr>
<tr><td>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra

(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</td><td>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

<table>
<tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Didaktička kutija</td><td>10 bodova</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Metodički portfolij</td><td>15 bodova</td><td>15%</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Izvođenje/realizacija nastavnog sata</td><td>15 bodova</td><td>15%</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>20 bodova</td><td>20%</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>40 bodova</td><td>40%</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr>
</table>

Navedene aktivnosti su predispitne aktivnosti, a predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:

• Didaktička kutija je individualna obavezna predispitna aktivnost za sve studente bez obzira u kojem statusu studiraju (redovni, redovni-samofinansirajući i vanredni studij). Upute za realizaciju ove aktivnosti studenti će dobiti na prvom nastavnom susretu i predati je u 13. sedmici nastave. Vježba se boduje se maksimalno s 10 bodova.

• Metodički portfolij je individualna predispitna aktivnost koja je obavezna za sve studente bez obzira u kojem statusu studiraju. U portfolij je potrebno priložiti 10 različitih primjera razrađenih nastavnih priprema i 3 samostalno napisane nastavne pripreme (za srednju školu iz oblasti historije umjetnosti). Ova aktivnost boduje se s maksimalno 15 bodova.

• Realizacija nastavnog sata je obavezna aktivnost za sve studente u ovom semestru. Studenti će se blagovremeno, s predmetnim nastavnikom, dogovoriti o mjestu, vremenu i sadržaju hospitacije i realizacije nastavnih sati u srednjim školama. Ova aktivnost boduje se maksimalno s 15 bodova.

• Polusemestralni ispit je obavezna aktivnost za sve studente bez obzira u kojem statusu studiraju, a koja se realizira u pismenoj formi u terminima predviđenim za polusemestralnu provjeru znanja studenata. Na polusemestralnom ispitu student može ostvariti maksimalno 20 bodova. Ova aktivnost nije eliminatorna.</td></tr>
</table>

	• **Završni ispit** je obavezna aktivnost koja se realizira u pismenoj formi u terminima predviđenim za završnu provjeru znanja studenata. Na završnom ispitu student može ostvariti maksimalno 40 bodova. Završni ispit je eliminatoran.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	*Obavezna (odabrana poglavlja):* 1. Handukić, I. (2008), *Metodika i kultura likovnog odgoja,* Sarajevo: Sarajevo Publishing 2. Bežen, A. (2008), *Metodika znanost o poučavanju nastavnog predmeta,* 3. Grgurić, N. Jakubin, M. (1996), *Vizuelno-likovni odgoj i obrazovanje*, Zagreb: Educa 4. xxx (1986), *Metodike u sustavu znanosti i obrazovanja*, Zagreb: Školske novine 5. Rosandić, D. (1986), *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb, Školska knjiga 6. Damjanov, J. (1991), *Vizualni jezik i likovna umjetnost*, Zagreb: Školska knjiga 7. Odobreni nastavni planovi i programi za srednje škole u Bosni i Hercegovini 8. Materijali s nastave 9. Internet materijali: http://195.29.243.219/avangarda-msp/
	Dodatna i preporučena (odabrana poglavlja): 1. Muminović, H. (2013), *Osnovi didaktike*, Sarajevo: DES 2. Vilotijević, M. (1999), *Didaktika 1 2 3*, Beograd 3. Terhart, E. (2001), *Metode poučavanja i učenja*, Zagreb: Educa 4. Kiryacou, C. (1995). *Temeljna nastavna umijeća.* Zagreb: Educa 5. Grgin, T. (1987). *Školska dokimologija.* Školska knjiga: Zagreb 6. Desforges, C. (2001). *Uspješno učenje i poučavanje*. Educa: Zagreb 7. Jensen, E. (2003). *Super nastava (nastavna strategija za kvalitetnu školu i uspješno učenje)*. Zagreb: Educa
Napomene	-

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za historiju umjetnosti				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	**Umjetnost prethistorije i antike**				
Šifra/kod	FIL HUM 114	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	6 ECTS
Ciklus studija	1.	Semestar	I	Ak. godina	2021/2022.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski, hrvatski, srpski, engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	prof. dr. Adnan Kaljanac			
	Kontakt podaci	Kabinet: 252 E-mail: adnan.kaljanac@ff.unsa.ba Telefon: + 387 33 253 222	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Andrea Mekić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 131 E-mail: andrea.mekic@ff.unsa.ba Telefon: + 387 33 253 250	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja: 1	seminar: 1	vježbe: 1		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Na predavanjima o umjetnosti antike student se upoznaje s umjetnošću Egipta, Mezopotamije, Perzije, Krete, Mikene, Grčke, Rima i umjetnosti antike Bosne i Hercegovine. Naglasak je stavljen na ključna razdoblja razvoja, a iz grčke umjetnosti na klasičnu epohu, Atenu Periklovog doba, kipare 4. stoljeća i helenističku umjetnost. Iz rimske umjetnosti obraća se pažnja i na etrursku umjetnost, te njen uticaj na rimsku umjetnost. Posebna predavanja biće posvećena umjetnosti epohe Republike, ranog i kasnog Rimskog Carstva, pompejanskom slikarstvu, rimskim portretima, reljefima i kolosalnoj arhitekturi. Likovna djela sagledavaju se u odnosu na kontekst njihova nastanka, što uključuje osnovno poznavanje historije, antičke religije i mitologije, te antičke misli o lijepom. Historijski pregled se nadopunjuje, koliko je to moguće, antičkim pisanim izvorima o umjetnosti, kao i uvidom u interpretaciju antičke umjetnosti kroz historiju do današnjih dana, te osvrtom na antičku umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenta s osnovama prethistorijske i antičke umjetnosti. Razumijevanjem umjetnosti prethistorije student će lakše shvatiti razvoj umjetnosti antike, pružajući mu uvid u razvoj likovnih oblika od najranijih artefakata preko II milenija do nestanka antičke civilizacije (6. st. n. e.),				

	tumačeći osnovne pojmove kao što su „klasična umjetnost", „klasicizam", „helenizam" itd. Cilj je razviti kod studenta sposobnost promatranja i analize umjetničkog djela u zadanom društvenom i historijskom kontekstu, osobito kroz poznavanje mitologije, vjerskih običaja te političke i filozofske misli antičkog razdoblja.
Ishodi učenja	Znanje: Student će usvojiti opće i specifično, praktično i teorijsko znanje iz umjetnosti prethistorije i antike. Ovladat će kapacitetom da analizira činjenice unutar područja interesovanja.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Periodizacija i opći pojmovi prethistorijskog doba.
2.	Nastanak čovjeka i njegov razvoj. Pojava homo habilisa i homo sapiensa – dva velika skoka u razvoju čovjeka. Prve čovjekove izrađevine (artefakti) – prva umjetnička ostvarenja.
3.	Pojava Kromanjonca i prva umjetnička ostvarenja. Porivi umjetničkog stvaralaštva prethistorijskih ljudi.
4.	Periodizacija prethistorijske umjetnosti kamenog doba. Pregled najpoznatijih pećinskih lokaliteta sa slikama. Altamira, Trois frères, Dordogne i drugi značajni lokaliteti i njihov sadržaj.
5.	Reljefi i skulpture.
6.	Umjetnost mezolita – mikroliti. Umjetnost mlađeg kamenog doba. Pojam neolita, nova privredna zanimanja i njihov odraz na nove oblike umjetničkog stvalaštva.
7.	Umjetnost neolita Evrope. Umjetnost metalnog doba - pojava metala i stvaranje novih uvjeta za razvoj umjetnosti.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Umjetnost Egipta. Zemlja, narod i kronologija egipatske historije. Počeci egipatske umjetnosti. Umjetnost Srednje države. Umjetnost Stare države. Umjetnost Nove države i Saiskog doba.
10.	Umjetnost Mezopotamije. Umjetnost Sumera i Akada Umjetnost Asirije. Umjetnost Babilonije i pregled umjetnosti zemalja Bliskog istoka.
11.	Umjetnost Grčke. Zemlja i narod. Periodizacija grčke historije.
12.	Umjetnost Krete i Mikene (slikarstvo, skulptura, arhitektura).
13.	Protogeometrijski i geometrijski stil Orijentalizirajući stil. Arhajska umjetnost (reljef, skulptura, počeci nastanka hrama).

14.	Doba klasične umjetnosti (stilovi vazne umjetnosti, hramovi, skulptura). Fidijino umjetničko djelo. Sadržaj Akropole i Olimpija.
15.	Umjetnost Etrurije i Rima (počeci etrurske umjetnosti, utjecaj etrurske umjetnosti na Rim). Skulptura, slikarstvo, graditeljstvo, provincijalna umjetnost...
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, vježbe, seminar
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: ▪ polusemestralna pismena provjera znanja – kolokvij (45%) ▪ završna usmena provjera znanja (45%) ▪ aktivnost i prisustvo na nastavi (10%) (ukupno 100%)
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	**Obavezna** 1. Gavela, Branko (2002) *Istorija umetnosti antičke Grčke*. Beograd, Naučna KMD. 2. Powell, Thomas George Eyre (1970) *Umetnost praistorije*. Beograd, Jugoslavija. 3. Cambi, Nenad (2002) *Antika*. Zagreb, Ljevak. 4. Boardman, John (1985) *Greek Art*. London, Thames & Hudson. 5. Ramage, Andrew & Nancy (2005) *Roman Art*. New Jersey. 6. Kleiner, Fred S. (2010) *A History of Roman Art*. Boston, Wadsworth Publishing.

	7. Zbirka tekstova i vizualnog materijala. 8. Janson, H.W., Janson, A. *Povijest umjetnosti,* Varaždin, 2005. (ili druga izdanja)
	Dopunska 1. Nestorović, Bogdan N. (1974) *Arhitektura starog veka*. Beograd, Naučna knjiga. 2. Čović, Borivoj (1976) *Od Butmira do Ilira*. Sarajevo, Veselin Masleša. 3. Grupa autora (1984) *Kulturna istorija Bosne i Hercegovine* (poglavlje prethistorije). Sarajevo, Veselin Masleša. 4. Torbrügge, Walter (1969) *Pradavna Evropa*. Rijeka, Otokar Keršovani. 5. Westerndorf, Wolfhart (1970) *Drevni Egipat*. Rijeka, Otokar Keršovani. 6. Hafner, German (1969) *Kreta i Helada*. Rijeka, Otokar Keršovani. 7. Hafner, German (1970) *Atena i Rim*. Rijeka, Otokar Keršovani. 8. Ry van Beest Holle, Carel J. du (1970) *Narodi drevnog Istoka*. Rijeka, Otokar Keršovani. 9. Vebster, Thomas Bertram Landsale (1970) *Helenizam*. Novi Sad, Bratstvo jedinstvo. 10. Keller, Heinz (1970) *Rimsko carstvo*. Novi Sad, Bratstvo jedinstvo. 11. Poulsen, Vagn (1976) *Etrurska umetnost*. Beograd, Jugoslavenska revija. 12. Jiři, Neustupný (1960) *Praistorija čovečanstva*. Sarajevo, Veselin Masleša.
Napomene	